

PROJEKT
SYSTÉM
PORADENSTVÍ
PRO KLIENTY
S AUTISMEM

**PORADENSKÉ SLUŽBY
PRO KLIENTY S AUTISMEM
A PORUCHAMI AUTISTICKÉHO SPEKTRA
V ČESKÉ REPUBLICE**

**I. ANALÝZA SYSTÉMU PORADENSKÝCH
A DALŠÍCH SLUŽEB PRO KLIENTY S AUTISMEM
A PORUCHAMI AUTISTICKÉHO SPEKTRA**

INSTITUT PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVÍ ČR, PRAHA 2004

I.
Analýza
systemu poradenských a dalších služeb pro klienty s autismem
a poruchami autistického spektra

Sestavila: PaedDr. Hana Šmejkalová na základě podkladů krajských koordinátorů, souhrnného zpracování Mgr. Radovanem Netušilem a konzultací s Ing. Miroslavou Jelínkovou, CSc.

Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR, Praha 2004

Úvod

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy schválilo **projekt Poradenské služby pro klienty s autismem a poruchami autistického spektra dne 24. června 2003 pod č.j. 15 987/03-24**. Schválený projekt včetně etap a harmonogramu prací je otištěn ve **Věstníku MŠMT č. 8/2003**. V rámci první etapy projektu byla provedena analýza systému poradenských a dalších služeb pro klienty s autismem v rámci celé ČR. Metodika provedení analýzy a výsledky jsou uvedeny dále v tomto materiálu.

1. Metodika zpracování analýzy

- a) Příprava metodiky ke zpracování analýzy, sestavení dotazníků k šetření zajistili: IPPP ČR - dr. Hana Šmejkalová, Autistik - ing. Miroslava Jelínková, CSc., Modrý klíč - Mgr. Radovan Netušil, krajsí koordinátoři z SPC – PhDr. Olga Opekarová, PedDr. Věra Čadilová, Mgr. Věra Koppová, Mgr. Miroslava Hanzlíková, Mgr. Dagmar Zdanovcová, Mgr. Vanda Korandová, Mgr. Zdeňka Svobodová/Sokolová, Mgr. Libuše Kubová a Mgr. Lenka Semeráková, Mgr. Markéta Jirásková, Mgr. Klára Sojková, Mgr. Zuzana Žampachová, Mgr. Kateřina Lamačová, Mgr. Pavla Olšáková, Bc. Jarmila Vidlářová - (září, říjen 2001);

Adresář a kontakty krajských koordinátorů v Příloze č.1

- b) Sběr údajů a mapování situace v kraji dle připravené metodiky ve spolupráci se školami a školskými zařízeními, orgány státní správy a samosprávy, obč. sdruženími, apod., zpracování údajů, přehledný souhrnný popis situace v jednotlivých krajích (sumáře z vyplněných dotazníků - počet klientů s autismem, přehled zařízení, která poskytují služby pro klienty s autismem, počet odborných pracovníků a jejich kvalifikace a rozmištnění v kraji, doplněné další vzdělání, obsah služeb, rozsah služeb, kvalita služeb...) zajistili koordinátoři z krajů s možností průběžných vzájemných konzultací a pracovních setkání, termín pro mapování situace v krajích (listopad 2001 - květen 2003);

- c) Souhrnné zpracování údajů z jednotlivých krajů - výchozí situace (IPPP ČR, Mgr. R. Netušil, červen – prosinec 2003). Materiál bude v písemné i elektronické podobě k dispozici zájemcům;
- d) Pracovní setkání s koordinátory - seznámení s výsledky souhrnného zpracování jimi připravených podkladů z krajů, příprava strategie dalšího postupu k plnění základního cíle a jednotlivých úkolů v rámci projektu (prosinec 2003);
- e) Další postup - rozdělení a specifikace úkolů plněných v rámci jednotlivých krajů a v rámci celorepublikové koordinace (IPPP ČR, MŠMT odb.24, krajsí koordinátoři, Autistik).

Analýza byla provedena pomocí připravených dotazníků, které zadali a zpracovali krajsí koordinátoři ve svých krajích. Z důvodu co nejobjektivnějšího posouzení situace a pro možnost pozdějšího srovnávání byly připraveny **3 druhy dotazníků – viz Příloha č. 2**. Všechny vyplněné dotazníky jsou uloženy na pracovištích krajských koordinátorů.

Dotazník A - Zařízení a instituce v kraji, které poskytují poradenské a další služby klientům s autismem

Dotazník B - Osobní dotazník pro klienta s autismem

Dotazník C – Podpora rodiny klienta s autismem

Po sběru údajů a vyplnění dotazníků, které zajistili krajsí koordinátoři, byly připraveny k Dotazníkům A,B,C **sumáře (viz Příloha č. 2)**, kam krajsí koordinátoři zaznamenali **výsledky souhrnně za celý kraj**. Tyto sumáře ze všech krajů ČR zpracoval do tabulek a grafů **Mgr. R. Netušil** a opatřil je komentářem, včetně dílčích doporučení vyplývajících z jednotlivých dotazníků. **Závěrečnou zprávu z analýzy zpracovala PaedDr. Hana Šmejkalová s podporou ing. M. Jelínkové,CSc.**

Součástí Dotazníku A byl i adresář zařízení a institucí v jednotlivých krajích, které poskytují služby klientům s autismem a poruchami autistického spektra. Kompletní adresář v členění podle krajů je k dispozici u krajských koordinátorů a na pracovišti IPPP ČR. Adresář bude krajskými koordinátory průběžně doplňován a aktualizován.

2. Zpracování výsledků dotazníkového šetření

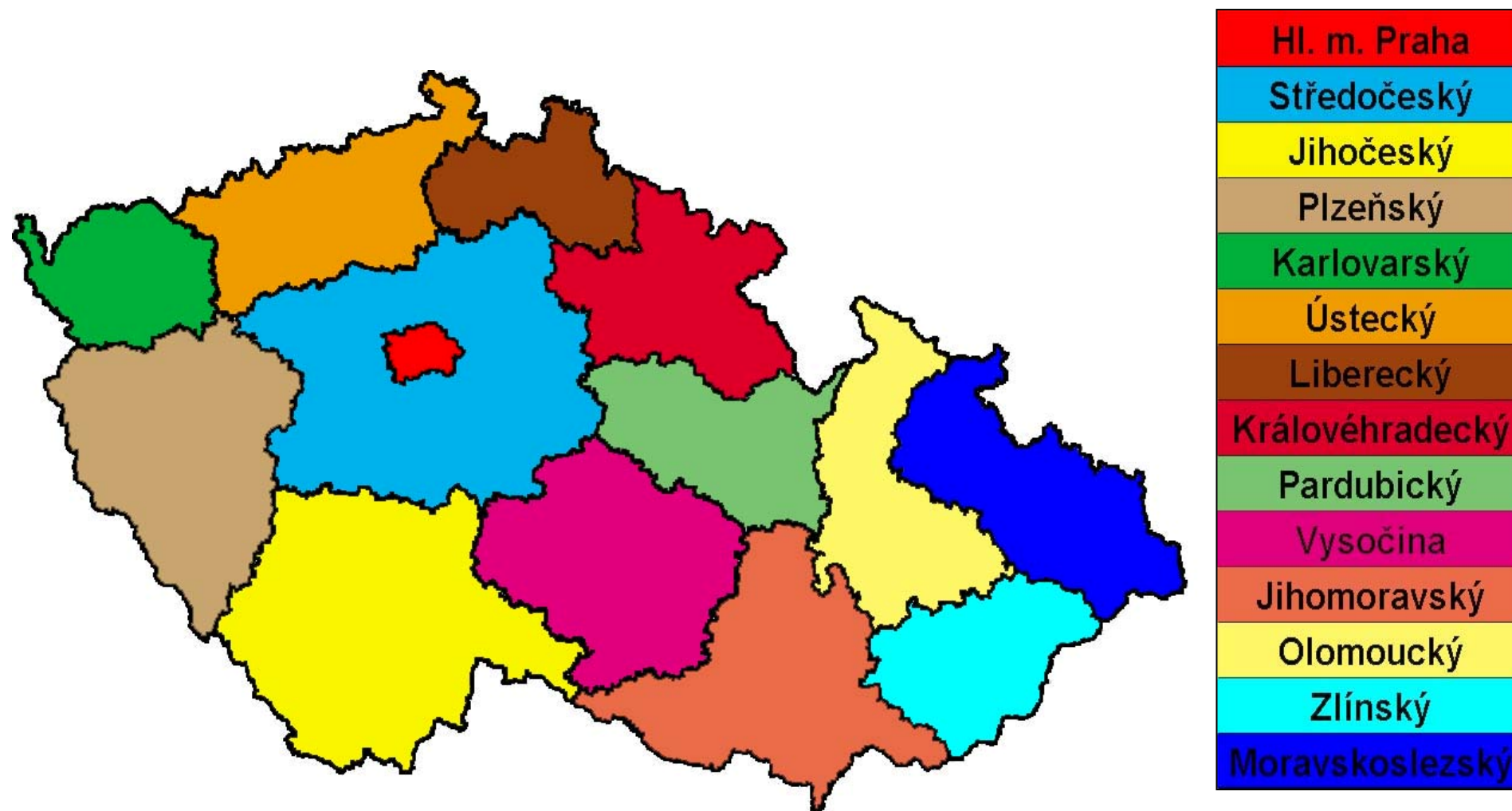
Pro zpracování výsledků vyhodnocení Dotazníků A, B, C byly použity následující údaje:

1. Vyhodnocení a sumáře Dotazníků A, B, C zpracované pověřenými krajskými koordinátory projektu (3 x 14 souborů dat).
2. Zpráva České školní inspekce Vzdělávání ve speciálních třídách zřizovaných pro děti a žáky s lékařskou diagnózou artismus, Praha, duben 2003. (Dotazník B)
3. Informace poskytnuté Ústavem informací ve vzdělávání na základě dotazů. (Dotazník B)
4. Údaje Českého statistického úřadu: Počet obyvatel v oblastech, krajích a okresech České republiky k 1. 1. 2002 a věkové složení obyvatel v krajích České republiky podle věkových skupin k 31. 12. 2001.
5. Světově publikované statistické údaje o počtu osob s diagnózou poruch v oblasti autistického spektra:
 - Wing: The autistic spektrum disorders. Constable & Copany Ltd., London 1996 **15 a více / 10.000**
 - Theo, Peeters: Autism – From theoretical understanding to educational intervention. Whurr Publisher Ltd., London 1997 **až 20 / 10.000**
 - Simon, Baron – Cohen, Patrick, Bolton: Autism – the facto. Oxford – University Press, 1999 **15 – 20 / 10.000**
 - Doc. MUDr. I. Hrdlička, CSc., přednosta dětské psychiatrie, Fakultní nemocnice Motol, Praha uvádí na základě údajů ze zemí EU a z USA počet **31 – 76 / 10.000**

Pozn.: Z uvedených údajů jsme pro statistické výpočty použili hodnotu 20 postižených v oblasti poruch autistického spektra na 10.000 osob populace.

Česká republika – barevné členění územně právních celků na kraje

Mapa České republiky graficky znázorňuje polohu a rozlohu jednotlivých krajů. Slouží jako pomůcka k údajům a ukazatelům sledovaným v šetření.

Při zpracování výsledků Dotazníku A – zařízení a instituce poskytující poradenské a další služby klientům s autismem a poruchami autistického spektra jsme se zaměřili na základní statistické údaje týkající se počtu zařízení v jednotlivých krajích, počtu klientů a počtu speciálních pedagogů věnujících se jak poradenské, tak přímé pedagogické praxi. O kvalitě poskytovaných služeb, diagnostiky, naplňování potřeb klientů a jejich rodin, kvalitě a kompetenci odborníků více napoví vyhodnocení Dotazníků B a Dotazníku C, které jsou zaměřeny právě na klienta s autismem a na uspokojování potřeb pro kvalitní život jeho rodiny.

Vyhodnocení bylo zpracováno po jednotlivých položkách do přehledných tabulek a pro názornost doplněno sloupcovými grafy. Zastavíme-li se tedy u jednotlivých grafických výstupů, můžeme z nich vyčíst zajímavé, v mnohých případech však až alarmující údaje. Získáváme tak odpovědi na důležité otázky, které jednoznačně podtrhují důležitost započatého projektu Poradenské služby pro klienty s autismem a poruchami autistického spektra, ale také ukazují na potřeby doplnění diagnostických, metodických a didaktických materiálů a pomůcek, či změn v přípravě odborného personálu, návaznosti sociálních služeb (např. budou známy počty absolventů speciálních škol, kteří by se měli uplatnit na trhu práce,...).

3. Rozbor dotazníkového šetření, závěry a doporučení

Vyhodnocení Dotazníku A - Zařízení a instituce v kraji, které poskytují poradenské a další služby klientům s autismem

Komentář k jednotlivým tabulkám a grafům vyhodnocení Dotazníku A

Počet zařízení podle krajů - strana 11

Počet zařízení v jednotlivých krajích je rozdělen na zařízení zřizovaná státem (v přenesené působnosti krajem či obcí) a ostatní zřizovaná občanskými sdruženími, církví nebo soukromou fyzickou či právnickou osobou.

V poměru státních či nestátních subjektů poskytujících poradenské a vzdělávací služby klientům s autismem je jednoznačně vidět převaha státních subjektů. Je však třeba objektivně přiznat, že to není způsobeno nezájmem nestátních subjektů o výše zmíněné klienty, ale tím, že byla

v minulosti SPC zřizována při státních pomocných, zvláštních školách a dalších speciálních školách a do experimentálního ověřování vzdělávání žáků s lékařskou diagnózou autismus v tzv. autistických třídách byly přednostně zařazeny státní školy.

Co se týká souhrnného počtu zařízení v jednotlivých krajích, ten svým poměrem odpovídá velikostně rozloze jednotlivých krajů a tedy i srovnatelné dostupnosti (samozřejmě se zvýhodněním větších aglomerací – krajská města).

Počet zařízení v jednotlivých krajích rozdělených na zařízení poradenská a zařízení denní péče (školy, stacionáře, domovy,...) – strana 12

Pokud si budeme všimnout poměrného počtu poradenských zařízení a zařízení denní péče, je přirozené (efektivita řízení, hospodárnost, dostupnost), že poradenských center bude početně méně. Mohli bychom tedy říci, že v tomto směru má Moravskoslezský kraj nastartovaný odpovídající systém péče o klienty s autismem (vzhledem k počtu obyvatel však zdaleka neuspokojuje potřeby). Když zaměříme pozornost naproti tomu ke kraji Praha, všimneme si, že jako v jediném kraji je zde poměr opačný, tedy ve prospěch poradenských center. O čem to vypovídá? Buď jsou centra denní péče koncentrovaná ve větších celcích nebo je zde dostupnější diagnostika, jednodušší depistáž, tedy podchycení klientů v rámci poradenské péče. O této variantě svědčí i *údaj v 10. řádce souhrnné tabulky na straně 18*, kde kraj Praha má v poměru k počtu obyvatel nejvyšší skóre diagnostikovaných klientů podchycených v péči – téměř 30 % statistického předpokladu (pomíjíme údaj Pardubického kraje, který uvádí v okrese Chrudim 102 klientů s autismem v péči; tento údaj je třeba ověřit, neboť v adresáři není uvedeno v tomto okrese žádné poradenské centrum a zařízení denní péče jsou uvedena jen dvě: ÚSP Slatiňany a speciální škola v Hlinsku).

Počet klientů s autismem podle krajů - strana 13

Tabulka uvádí pouze součet uváděných počtů klientů v jednotlivých zařízeních po krajích. Tyto počty se v dalším průběhu realizace projektu budou zpřesňovat (v neprospěch statistických údajů o poskytované péči) při dalším vyhodnocení Dotazníků B a C, neboť v této statistice mohou někteří klienti být započtení i třikrát (např. klient SPC, žák speciální školy, klient domova).

Počet obyvatel České republiky podle krajů - strana 14

Údaj byl převzat z materiálů Českého statistického úřadu doplněn grafickým znázorněním. Zajímavé je porovnání s dalšími *údaji na straně 15* – počtem obyvatel České republiky do 25 let podle krajů. Téměř u všech krajů je poměr celkového počtu obyvatel a obyvatel do 25 let shodný opět s výjimkou kraje Praha. Zde je obyvatel do 25 let méně než např. ve Středočeském kraji, ač celkový počet obyvatel je větší. Je to údaj, který

vypovídá o **větší potřebě budování nabídky služeb směřovaných k dospělým klientům** – chráněné bydlení, podporované zaměstnání, chráněné dílny.

Počet obyvatel do 25 let podle krajů – strana 15

První řádek v tabulce opět obsahuje údaje přepočtené z materiálů Českého statistického úřadu. Všichni klienti, kteří jsou podchyceni v tabulce na straně 15 jsou klienty školských zařízení a jsou ve věku do 26 let. Proto pro statistické vyhodnocení údajů projektu směřované k následnému doporučení rozvoje poradenské a vzdělávací péče vycházejí veškeré další údaje z počtu obyvatel ve věku od 0 do 25 let.

V druhém řádku tabulky je vyjádřen statisticky předpokládaný počet obyvatel České republiky do 25 let postižených autismem a poruchami autistického spektra. (Přepočet je uveden a odůvodněn v poznámce v úvodní pasáži vyhodnocení; vycházíme z hodnoty 20 postižených v oblasti poruch autistického spektra na 10.000 osob populace.)

Počet obyvatel s autismem do 25 let podle krajů - strana 16

Tabulka shrnuje údaje uvedené v tabulce na straně 15 – statisticky předpokládaný počet obyvatel České republiky do 25 let postižených autismem a poruchami autistického spektra – a v tabulce na straně 13 – počet klientů s autismem dle údajů vyhodnocených krajskými koordinátory projektu v rámci vyhodnocení Dotazníku A. **Graf tedy znázorňuje počet klientů v péči a možný počet skrytých nedidiagnostikovaných autistů bez speciálně pedagogické podpory.** Tito potencionální klienti se mohou skrývat za jinou buď chybně stanovenou diagnózou (např. některé psychiatrické poruchy), nebo výrazně na první pohled demonstrativní diagnózou u kombinovaného postižení či „jen“ za poruchami chování, hyperaktivitou, nepozorností i nesoustředěností žáků běžných škol (např. postižených Aspergerovým syndromem). Pro větší představu je ještě **v souhrnné tabulce na straně 18 v 9. řádku** uveden statistický počet těchto skrytých nedidiagnostikovaných potencionálních klientů, a to opět podle krajů, a v **10. řádku** již zmíněný přepočet počtu klientů v péči vyjádřený v procentech z celkového počtu statistického předpokladu.

Počet speciálních pedagogů podle krajů - strana 17

Poslední oblast vyhodnocení Dotazníku A se týká počtu speciálních pedagogů, kteří se věnují ve své poradenské či přímé výchovně vzdělávací praxi dětem nebo mládeži s autismem a poruchami autistického spektra. Většina speciálních pedagogů působících v poradenských institucích a

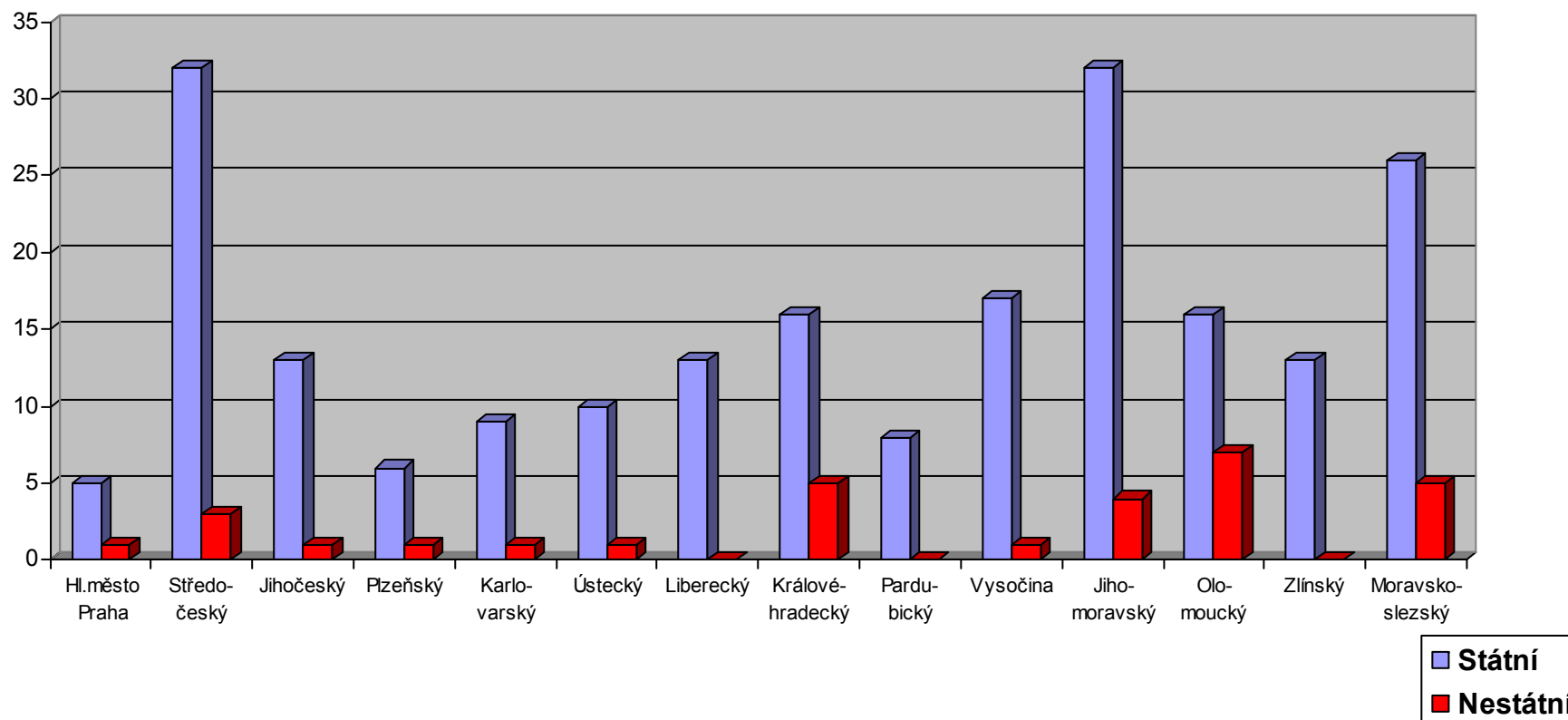
věnujících se klientům s autismem, si doplňují své odborné vzdělání v oblasti péče o klienty s autismem, ale ve své praxi nemají klienty pouze s tímto postižením.

V souhrnné tabulce na straně 18 v řádcích 12. a 14. je vypočtena předpokládaná potřeba poradenských speciálních pedagogů (SP-P) a speciálních pedagogů působících v učitelské profesi (SP-U). Pro výpočet údajů ve 12. řádku byl použit výpočet vycházející z předpokladu, že jeden poradenský speciální pedagog má v péči 40 klientů s autismem. (Pracuje průměrně 160 hodin měsíčně, tj. 4 týdny po 40 hodinách. Předpokládáme, že průměrně věnuje jednomu klientovi 4 hodiny měsíčně, což by mělo zahrnout: diagnostiku a pohovor s klientem, pohovor a instruktáž rodičů, pohovor a instruktáž učitele, úprava prostředí, příprava individuálního vzdělávacího plánu, včetně např. dopravy.)

Pro výpočet hodnot uvedených ve 14. řádku předpokládáme na jednoho speciálního učitele průměrně 5 žáků s autismem ve speciální třídě. Je pravda, že nebudou všichni žáci zařazeni do vzdělávání ve speciálních autistických třídách, ale i integrovaní žáci v běžných školách mají právo na výuku, která bude respektovat jejich individuální zvláštnosti a speciální potřeby, a to bez odborné přípravy učitele není myslitelné. Statistika nás tedy upozorňuje na potřebu úprav vzdělávání pedagogů, kteří by měli základní informace o vzdělávání žáků s autismem získat již při svém studiu pedagogického směru. Pro učitele v praxi bude nadále potřeba organizovat v rámci DVPP vzdělávací kurzy (např.: IPPP ČR – Specifika vzdělávání dětí a žáků s autismem - 50 hodin, Diagnostika poruch autistického spektra -15 hodin, Autistické kontinuum. Problematika vysoce funkčních autistů a klientů s Aspergerovým syndromem - 14 hodin) a další kurzy realizované krajskými koordinátory v jejich regionech i kurzy a vzdělávací programy v rámci aktivit občanských sdružení (APLA, Autistik).

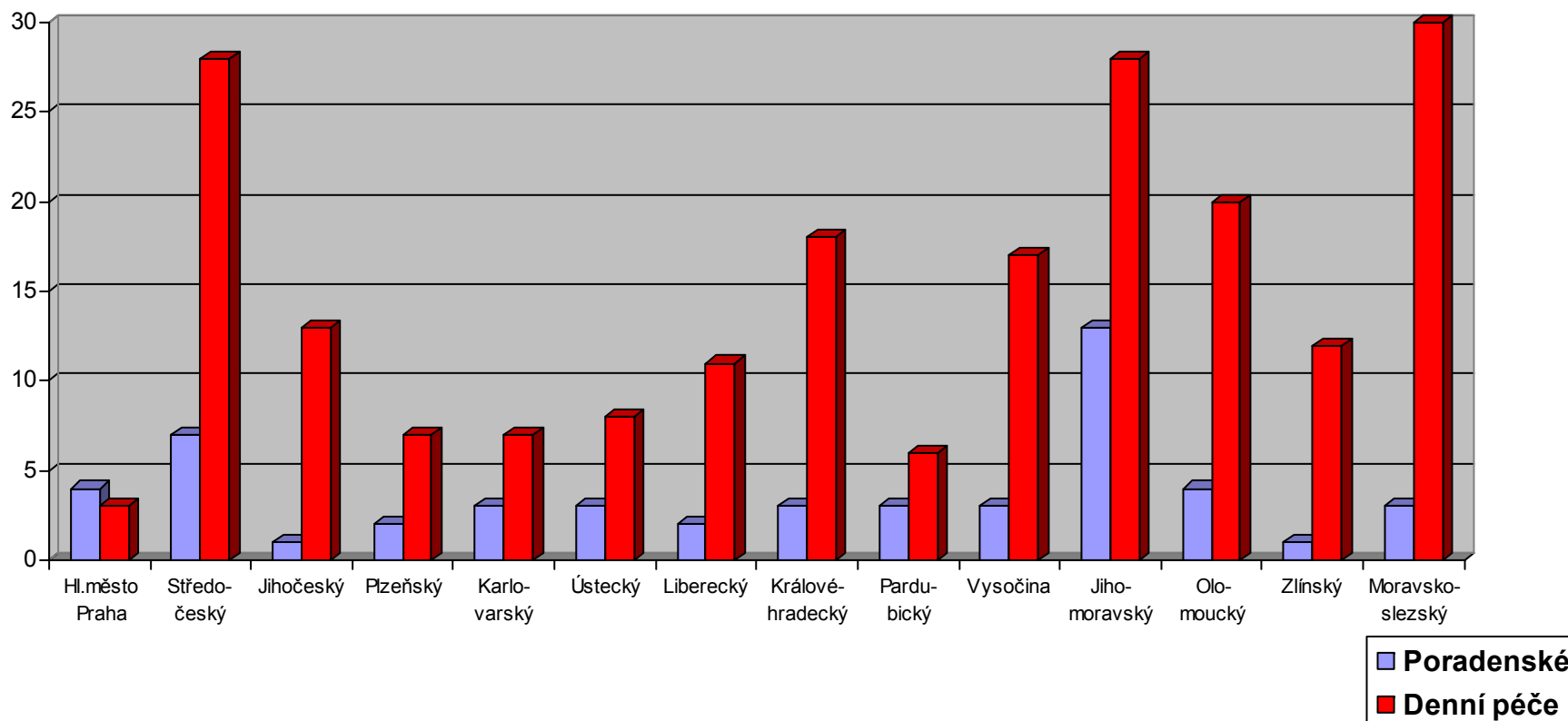
Počet zařízení podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Státní	5	32	13	6	9	10	13	16	8	17	32	16	13	26
Nestátní	1	3	1	1	1	1	0	5	0	1	4	7	0	5

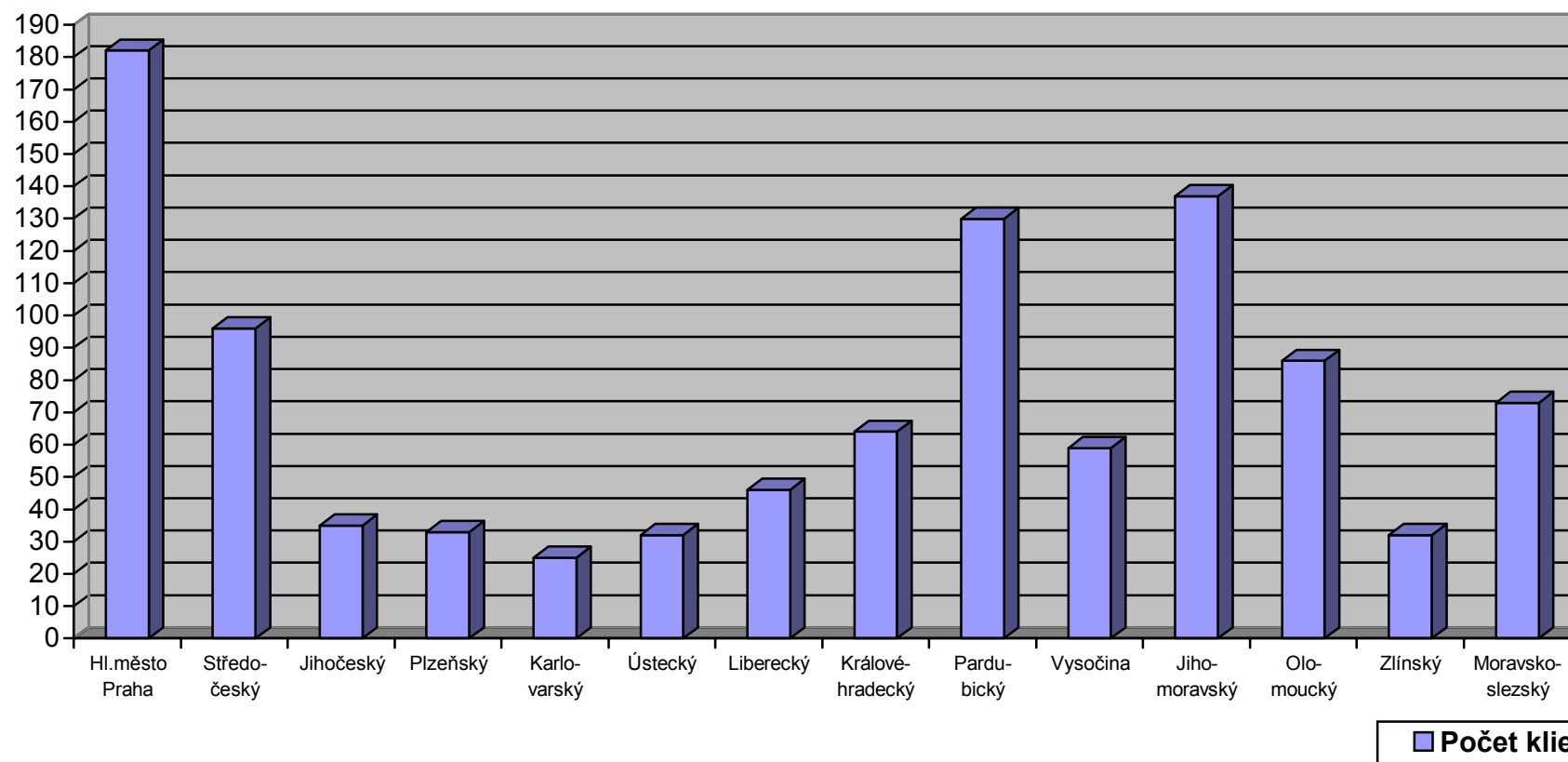
Počet zařízení poradenské a denní péče podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Poradenské	4	7	1	2	3	3	2	3	3	3	13	4	1	3
Denní péče	3	28	13	7	7	8	11	18	6	17	28	20	12	30

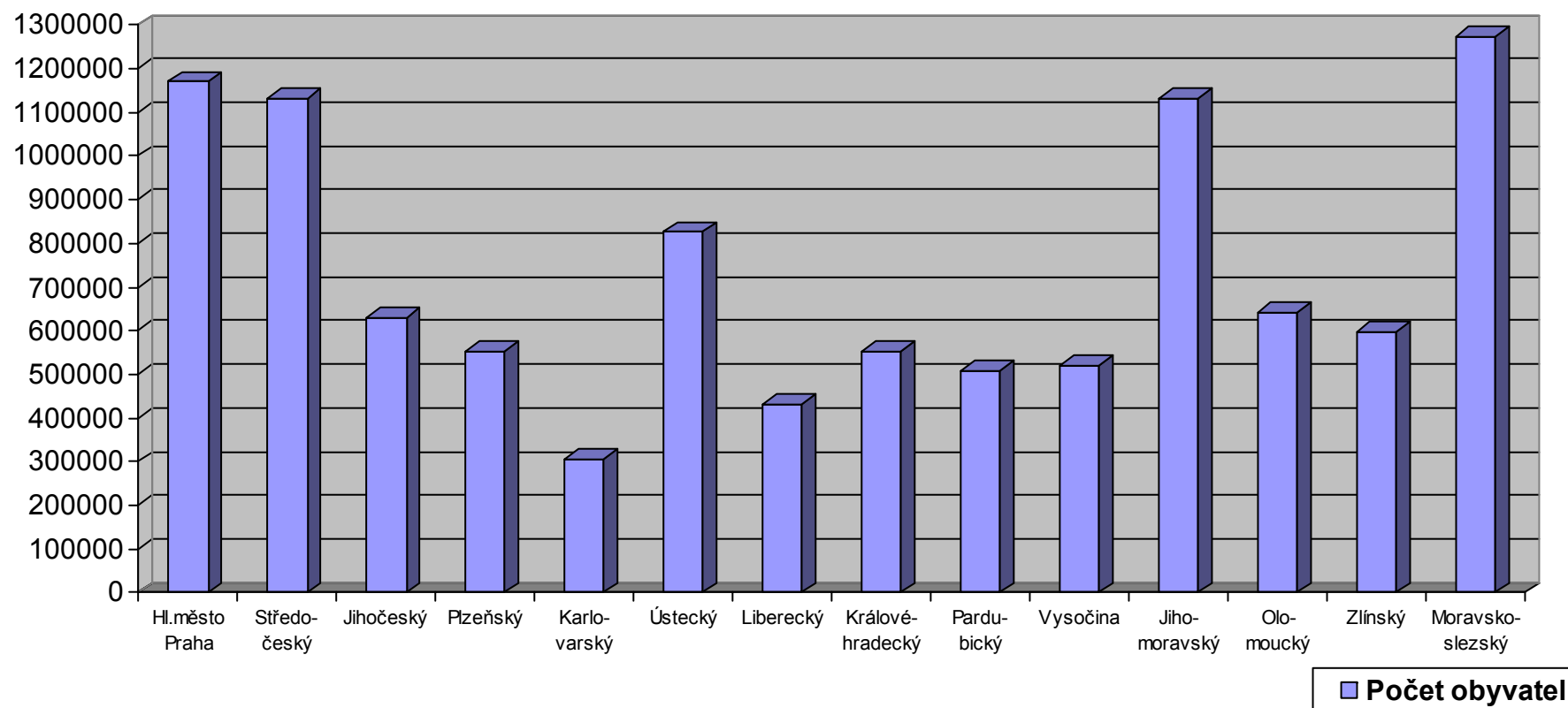
Počet klientů podle kraje

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Počet klientů	182	96	35	33	25	32	46	64	130	59	137	86	32	73

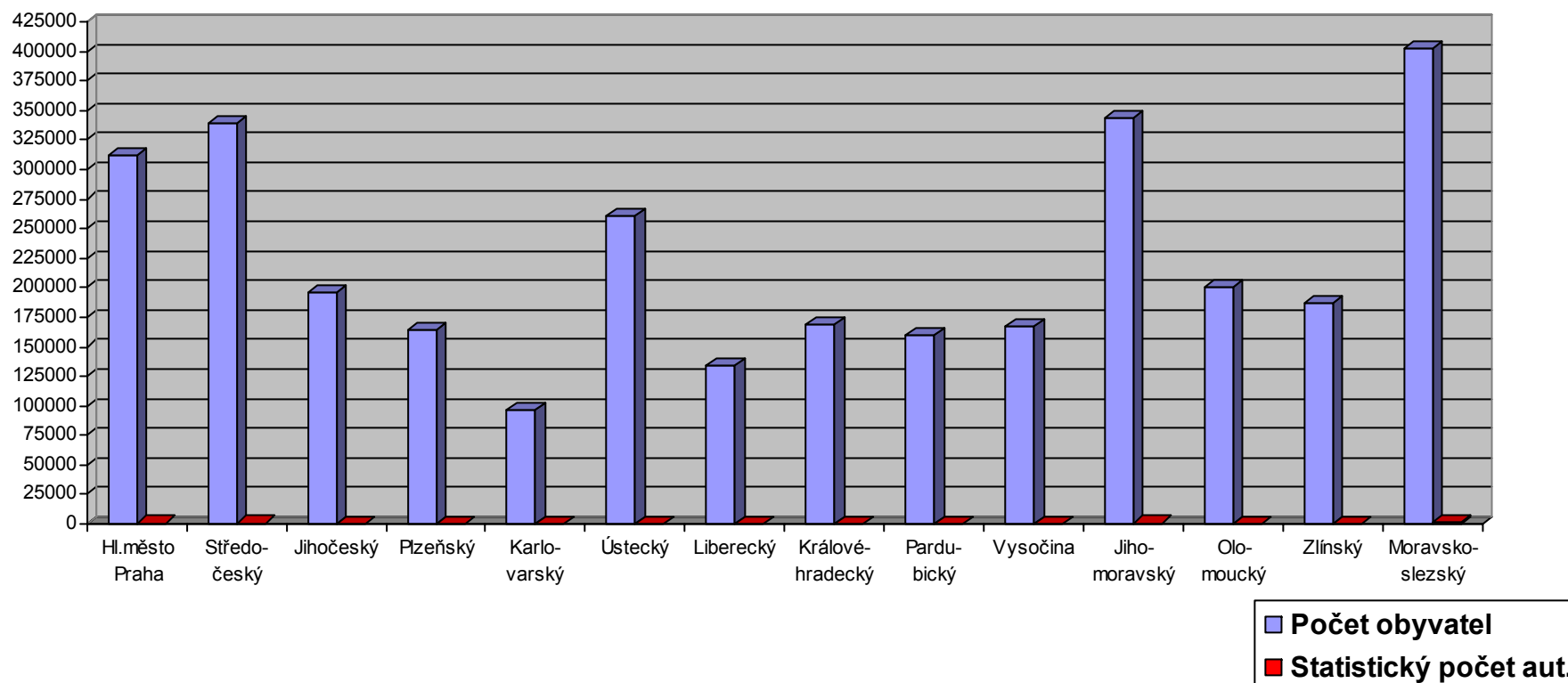
Počet obyvatel ČR podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlo-varský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olo-moucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Počet obyvatel	1169773	1131106	629465	552646	306168	825939	429969	553031	509041	520332	1130676	641120	596885	1273575

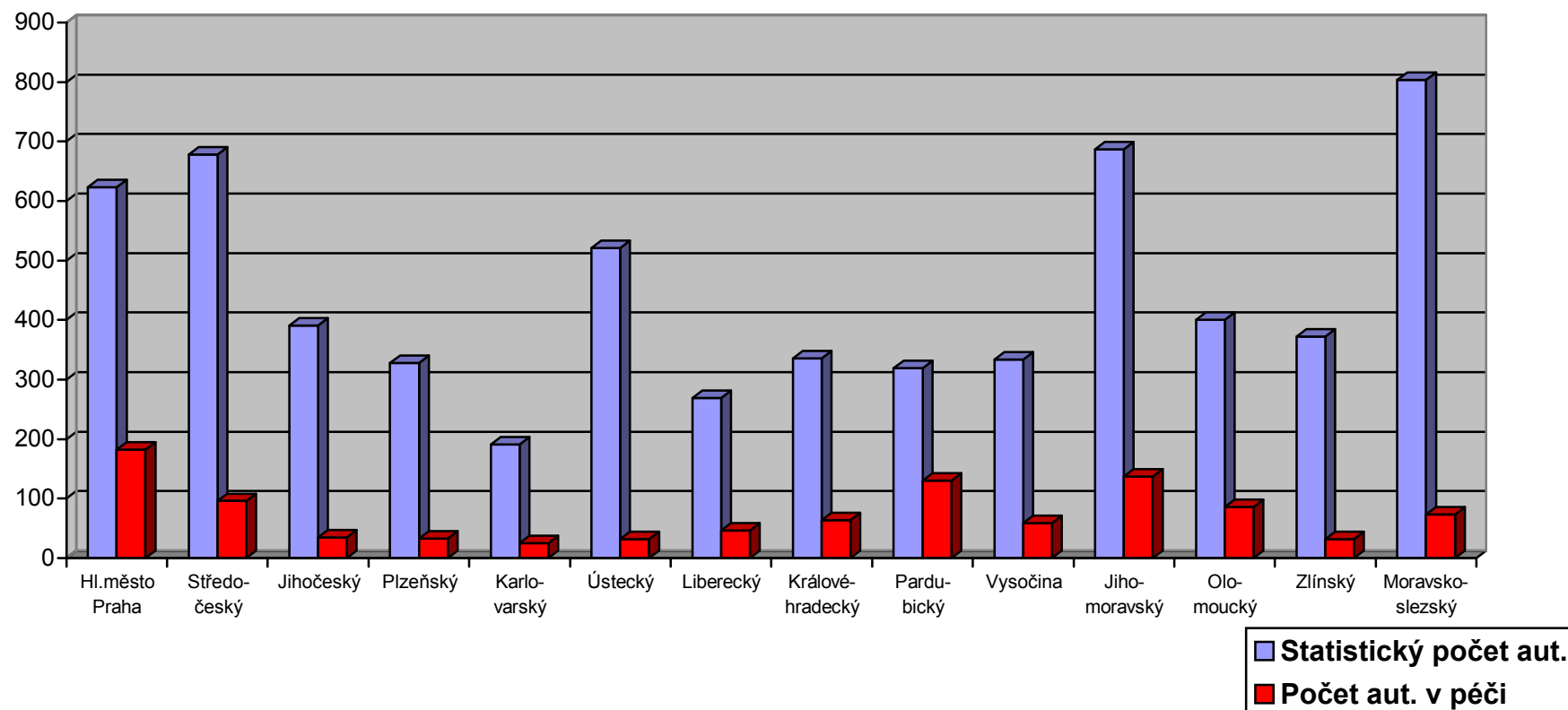
Počet obyvatel ČR do 25 let podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlo-varský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olo-moucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Počet obyvatel	311801	339067	195752	163949	95809	260589	134535	168190	159711	167006	343571	199881	186252	402111
Statistický počet aut.	623	678	391	328	191	521	269	336	319	334	687	400	372	804

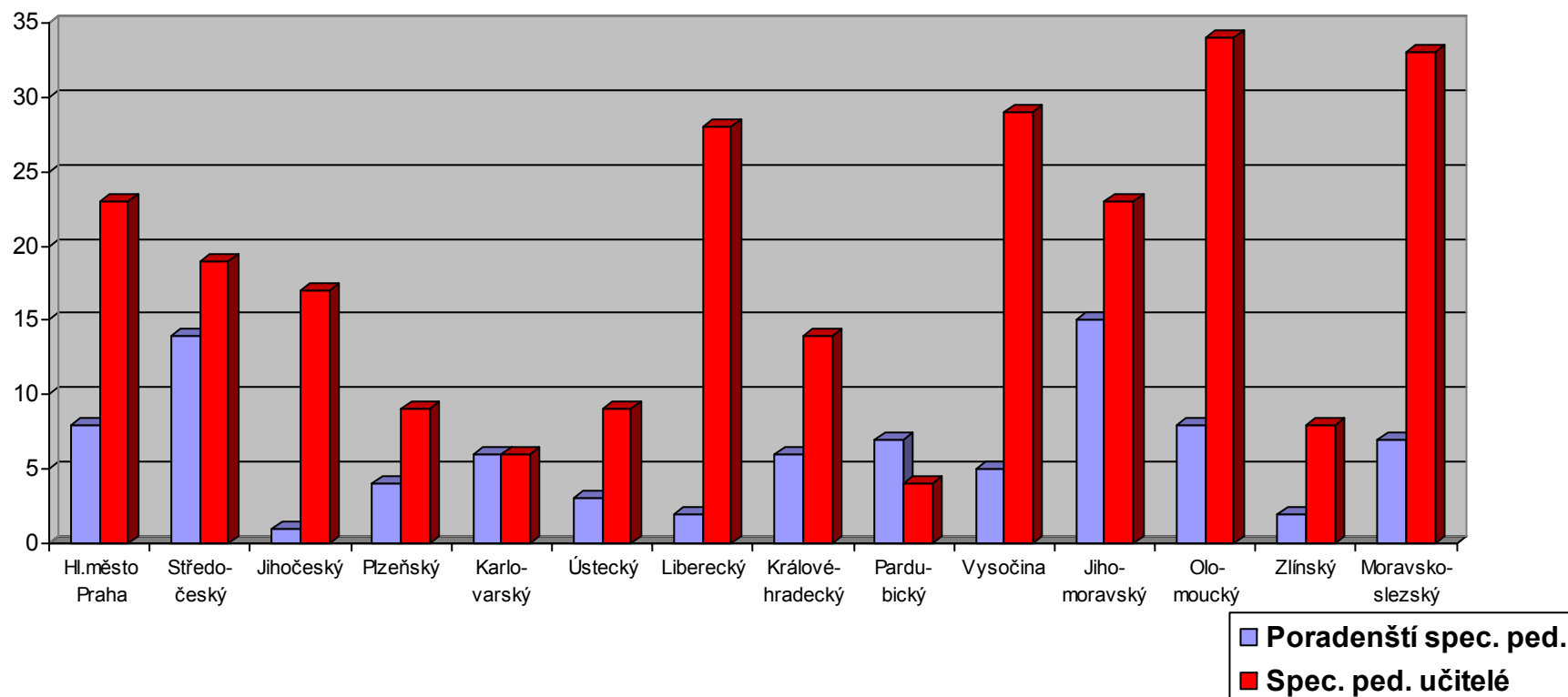
Počet obyvatel s autismem do 25 let podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Statistický počet aut.	623	678	391	328	191	521	269	336	319	334	687	400	372	804
Počet aut. v péči	182	96	35	33	25	32	46	64	130	59	137	86	32	73

Počet speciálních pedagogů podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Poradenští spec. ped.	8	14	1	4	6	3	2	6	7	5	15	8	2	7
Spec. ped. učitelé	23	19	17	9	6	9	28	14	4	29	23	34	8	33

Ř.	Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	Celkem
1.	Státní zařízení	5	32	13	6	9	10	13	16	8	17	32	16	13	26	216
2.	Nestátní zařízení	1	3	1	1	1	1	0	5	0	1	4	7	0	5	30
3.	Celkový počet zař.	6	35	14	7	10	11	13	21	8	18	36	23	13	31	246
4.	Poraden. zařízení	4	7	1	2	3	3	2	3	3	3	13	4	1	3	52
5.	Zařízení denní péče	3	28	13	7	7	8	11	18	6	17	28	20	12	30	208
6.	Počet obyv do 25 let	311801	339067	195752	163949	95809	260589	134535	168190	159711	167006	343571	199881	186252	402111	3128224
7.	Statistický počet aut.	623	678	391	328	191	521	269	336	319	334	687	400	372	804	6253
8.	Počet aut. v péči	182	96	35	33	25	32	46	64	130	59	137	86	32	73	1030
9.	Stat. počet nediagnost	441	582	356	295	166	489	223	272	189	275	550	314	340	731	5223
10.	% vyjádř. aut. v péči	29,21	14,15	8,95	10,06	13,08	6,14	17,10	19,04	40,75	17,66	19,94	21,5	8,53	9,07	16,47
11.	Poradenští spec. ped.	8	14	1	4	6	3	2	6	7	5	15	8	2	7	88
12.	St. potřeba SP-P	16	17	10	8	5	13	7	8	8	8	17	10	9	20	156
13.	Spec. ped. učitelé	23	19	17	9	6	9	28	14	4	29	23	34	8	33	256
14.	St. potřeba SP-U	125	136	78	66	38	104	54	67	64	67	137	80	74	161	1251

Závěry

Závěrem uvádíme nejčastěji se opakující poznámky, doporučení, přání a požadavky přicházející z praxe. Z nich pak vyplynou **úkoly, které bude třeba řešit v dalších etapách projektu.**

- **Zcela chybí raná a včasná diagnostika**
- **Absence depistáže ze strany odborných institucí.**
- **Proškolení zdravotnického personálu (pediatri, psychiatři, psychologové, zubaři,...) – formou kurzů a seminářů.**
- **Navázat spolupráci s okresními zdravotními rady, pediatri (podchycení klientely do 3 let věku), neurology, psychiatry, případně dalšími medicínskými odborníky. Rovněž s psychology. Vytvořit tým specializující se na problematiku autismu.**
- **Systémově zajistit možnost externí spolupráce s dětským neurologem, psychiatrem, psychologem.**
- **Systémově řešit propustnost a návaznost jednotlivých zařízení.**
- **Potřeba zřídit poradenské pracoviště, požadavek odborného konzultanta a metodické pomoci.**
- **Zavést určité formy supervizí.**
- **Absence autistických tříd na více zařízeních – autisté ve speciálních třídách ohrožují bezpečnost imobilních dětí s DMO, vznikají chaotické, nepřehledné situace, ohrožen je i pravidelný, strukturovaný režim autistů.**
- **Chybí metodika strukturovaného vyučování, návody a rozpisy pro jednotlivé vyučovací předměty, metodika výchovných intervencí při vzniku problémového chování, metodika alternativní komunikace pro autisty.**
- **Vyškolení pracovníků PPP – psychologů, speciálních pedagogů pro včasnou diagnostiku a následnou pedagogickou intervenci u klientů s vysocefunkčním autismem a Aspergerovým syndromem.**
- **Zajistit speciální přístup a strukturovanou výuku odpovídající potřebám žáka s autismem i na jiných speciálních školách (např. pro zrakově postižené).**
- **Struktura při integraci žáků s autismem do běžných škol se obtížně zajišťuje, podceňování potřeb speciálních metod výuky žáka s autismem.**
- **Ve větší míře zapojit do výchovy a vzdělávání rodiče, nabídnout odborné kurzy a proškolení rodičům, více spolupráce učitele a rodiče.**
- **Vytvořit nabídku didaktických pomůcek, metodické a odborné literatury.**

- Zcela neuspokojivá je zatím diagnostika a následná intervence v ÚSP. Nutná bude diskuse na úrovni meziresortní – MŠMT, MPSV, MZd. V ÚSP absence speciálních pedagogů, nedostatečné programy rozvoje pro klienty.
- Hledat formy a umožnit zlepšení spolupráce s občanskými iniciativami, neziskovým sektorem (např. APLA, Autistik, Charita, Diakonie).
- Vypracovat harmonogram návštěv jednotlivých klientů v kraji.
- Zajistit centrálně, aby byly pro všechna SPC zapojená do projektu vyrobeny baterie pomůcek pro PEP-R, AAPEP, event. další.
- Vytvořit nejméně dvě centra věnující se dětem a žákům postižených Aspergerovým syndromem (Morava, Čechy).
- Porovnat a sjednotit výuku na pedagogických fakultách.
- Umožnit a podpořit stáže odborných pracovníků v podobných zařízeních v zahraničí.
- Je třeba zajistit více finančních prostředků:
 - na další odborné vzdělávání pracovníků,
 - na výjezdy za klienty do škol, rodin a dalších zařízení,
 - na aktualizaci diagnostických pomůcek,
 - na vybavení prostor pro „autistické“ třídy.
- **Je třeba zásadně, urychleně a již systémově řešit problémy dalšího vzdělávání, stimulace a přípravy pro život v dospělosti žáků s pervazivními vývojovými poruchami, kteří ukončují povinnou školní docházku (první absolventi „autistických“ tříd).**
- Zpřístupnit vyhodnocení realizace tohoto projektu každému, kdo má zájem o danou problematiku.

Vyhodnocení Dotazníku B – Osobní dotazník pro klienta s autismem

Komentář k jednotlivým tabulkám a grafům vyhodnocení Dotazníku B

Věkové složení klientů podle krajů - strana 25

Údaje obsažené v této tabulce ilustrují rozvoj péče o žáky s autismem a poruchami autistického spektra. Nejpočetněji je zastoupena kategorie klientů od 6 do 16 let, tedy právě věk povinné školní docházky. Vzhledem k tomu, že to již nejsou nejsilnější populační ročníky a že následující kategorie zahrnuje stejný počet ročníků, měl by počet v kategorii od 16 do 26 let být větší, jak nepochybně ve skutečnosti je. Jsou to však potencionální klienti dnes již jiných převážně sociálních služeb, kteří buď nebyli správně diagnostikováni, či byli v minulosti osvobozeni od školního vzdělávání.

Zastavme se ještě u prvních dvou řádků tabulky. Jasně ukazují **mezery ve včasné diagnostice, a tedy i absenci včasné speciálně pedagogické intervence poskytované dětem s autismem již v předškolním věku.**

Počet respondentů Dotazníku B podle krajů - strana 26

V tabulce uvádíme pro srovnání údajů počet klientů s autismem z Dotazníku A a počet respondentů, kteří se zúčastnili na vyplnění Dotazníku B. Nižší počet respondentů dotazníku B ve většině krajů může být způsoben více faktory. Jeden z faktorů byl již zmíněn ve vyhodnocení dotazníku A: zde se uváděl počet klientů v péči na základě hlášení jednotlivých zařízení, mohl se tedy tentýž klient objevit jako klient SPC, žák školy či klient pobytového centra. Dalším faktorem ovlivňujícím nižší počet respondentů mohla být již nutnost spolupráce s rodinou klienta s autismem, a tedy i ochota rodiny požadované údaje poskytnout.

Pro další vyhodnocení dotazníku B bereme počet respondentů jako určitý specifický vzorek populace. Z tohoto vzorku budeme pak vycházet při stanovování procentuálního zastoupení jednotlivých zjišťovaných kategorií.

Rodinná anamnéza podle krajů - strana 27

Celkově lze konstatovat, že 65,83 % klientů s autismem vyrůstá v úplné rodině. Jak se liší průměrné hodnoty v jednotlivých krajích je patrné z **8. řádku tabulky na straně 38.**

Počet klientů s autismem podle počtu sourozenců v jednotlivých krajích - strana 28

Alespoň jednoho sourozence uvádí téměř 90 % dotázaných klientů s autismem (45,14 % uvádí 1 sourozence, 17,4 % uvádí 2 sourozence, 3,61 % uvádí 3 sourozence a 2,98 % uvádí více než 3 sourozence). Pouze pětina respondentů nemá sourozence (20,84 %). *Viz strana 38, řádek 10. – 14.*

Diagnózu stanovil - strana 29

Ve většině případů stanovil diagnózu psycholog (u 50,47 % respondentů) a psychiatr (u 23,04 % respondentů). Je diskutabilní, který jiný specialista by byl oprávněn tuto diagnózu stanovit. Informovaný a vyškolený speciální pedagog bude jistě fundovaným odborníkem (diagnostika psychoedukačního profilu je důležitým nástrojem průběžného hodnocení vzdělávací činnosti a přípravy IVVP), přesto pro účely speciálního vzdělávání je třeba mít diagnózu stanovenou lékařem (žáci s lékařskou diagnózou autismus). *Viz též strana 39, řádek 2. – 3.*

Diagnóza stanovena ve věku - strana 30

V první kategorii 0 – 3 roky byla stanovena diagnóza u 8,15 % respondentů, ve věku 3 – 6 let u 28,84 % respondentů, ve věku 6 – 10 let u 26,65 % respondentů, ve věku 10 – 15 let u 8 78 % respondentů, ve věku 15 – 18 let u 5,96 % respondentů a u 8,31 % respondentů ve starším věku. Je zcela jasně vidět, že již dnes je více jak 50 % poruch autistického spektra diagnostikováno v rozmezí 3 – 10 let věku dítěte. Tato hodnota by se měla nadále zvyšovat tak, aby cílená speciálně pedagogická péče byla ve starším školním věku poskytnuta všem žákům, kteří ji potřebují. *Viz též strana 39, řádek 4. – 9.*

V trvalé péči psychiatra - strana 31

V trvalé péči psychiatra je 55,02 % respondentů (42,48 % navštěvuje psychiatra pravidelně a 12,54 % respondentů navštěvuje psychiatrii občas, většinou v naléhavém případě potřeby řešení nějaké krize). Pozn.: Údaj Pardubického kraje je ovlivněn klientelou ÚSP ve Slatěanech, kde jsou tradičně v péči psychiatra patrně všichni klienti. *Viz též strana 39, řádek 10.*

Další odborná vyšetření klientů s autismem podle krajů - strana 32

Dotázaní klienti se dále podrobili v 63, 64 % neurologickému vyšetření, ve 27,27 % metabolickému vyšetření a v 31,97 % genetickém vyšetření. *Viz též strana 39, řádek 11. - 13.*

Jiné zdravotní problémy, postižení a poruchy u klientů s autismem, podle krajů - strana 33

Autismus se u našich klientů vyskytuje nejen ve své čisté podobě v různém stupni (hloubce) postižení, ale i v nejrůznějších kombinacích s jiným typem postižení. Tělesné postižení uvádí 7,05 % respondentů, postižení zraku uvádí 12,7 % respondentů, postižení sluchu uvádí 6,27 % respondentů, ADHD uvádí 8,93 % respondentů, ADD uvádí 3,61 % respondentů, DMO uvádí 19,44 % respondentů (tj. každý pátý) a epilepsii uvádí 24,45 % respondentů (tj. každý čtvrtý). V některých případech se setkáváme i s vícečetným postižením. *Viz též strana 40, řádek 2. - 8.*

Schopnost klientů s autismem užívat expresivní řeč, podle krajů - strana 34

Schopnost užívat expresivní řeč byla prokázána u 27,43 % respondentů, jen částečné schopnosti byly ověřeny u 24,29% respondentů a řeč nepoužívá 35,74 % respondentů. Z toho vyplývá, že je nutné hledat způsoby alternativní komunikace a zajistit vizuální podporu komunikace pro všechny (tři čtvrtiny ji potřebují bezpodmínečně a té zbývající čtvrtině určitě v komunikaci a orientaci pomůže a dodá jistotu). *Viz též strana 40, řádek 14. - 15.*

Počet klientů s autismem podle poskytování předškolní péče, podle krajů - strana 35

Předškolní péči v SPC mělo z dotázaných 6,11 %, speciální mateřskou školu navštěvovalo 14,58 % respondentů. Z 80 % tedy péče závisela na informovanosti a zájmu rodičů. Zde se také otevírá velmi široké pole pro nové formy spolupráce s rodinou, a to jak ze strany poradenských center či speciálních vzdělávacích zařízení, tak různých rodičovských organizací a dalších občanských sdružení. *Viz též strana 40, řádek 9.*

Počet klientů s autismem podle vzdělavatele, podle krajů - strana 36

Z hlediska vzdělavatelů je v největším počtu zastoupena speciální škola (téměř v 60 %), 5 % respondentů uvádí domácí péči a obdobných 5 % je integrováno v běžné škole. Téměř 40 % respondentů zde však neodpovědělo, lze tedy předpokládat, že jsou klienty ÚSP či jiných forem, např. denních stacionářů nebo jsou v domácí péči, avšak bez cíleného výchovně vzdělávacího působení. *Viz též strana 40, řádek 10. - 13.*

Počet klientů s autismem, kteří mají strukturovaný program, podle krajů - strana 37

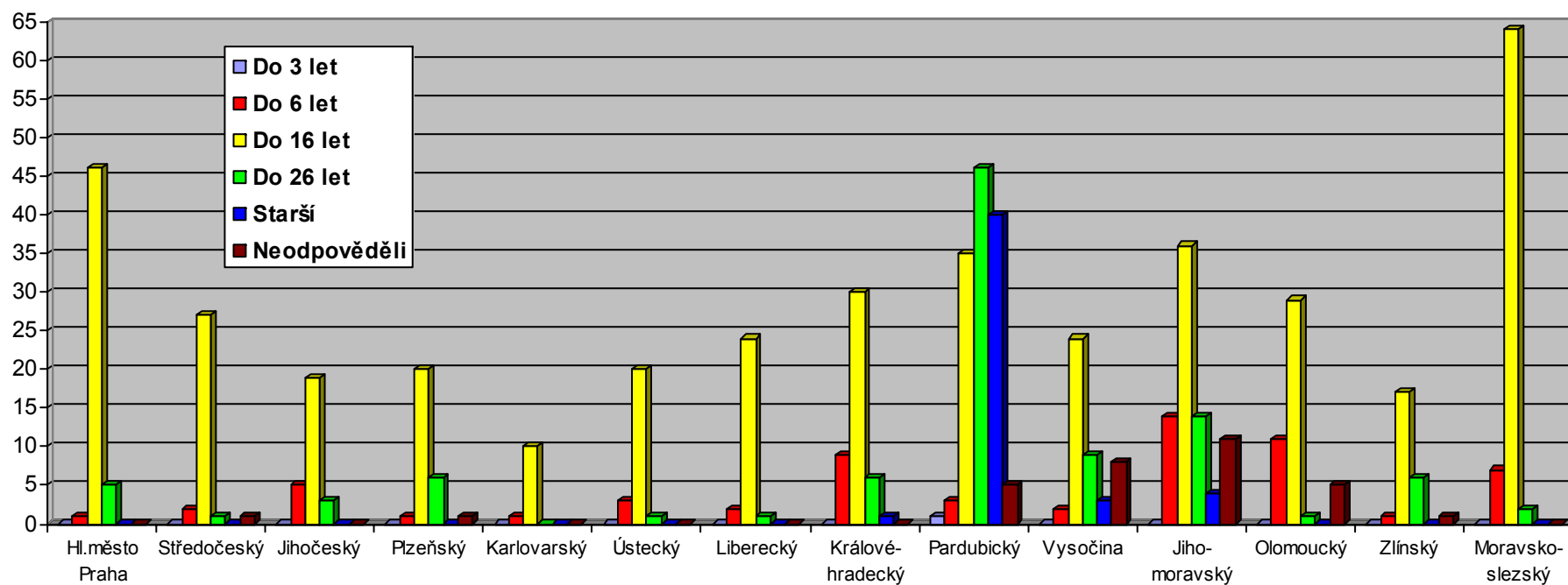
Jedna ze základních intervenčních metod podpory rozvoje klientů s autismem a podobným vývojovým postižením je zajištění strukturovaného prostředí a denního programu. Strukturovaný program uvedlo 50,31 % respondentů tedy téměř všichni, kteří navštěvují speciální školu. Svědčí to

o kvalifikovaném přístupu speciálních pedagogů. Naopak zůstává velkým problémem zajistit obdobný režim i žákům integrovaným. Tito žáci většinou mají průměrné či nadprůměrné hodnoty IQ, použití struktury by jim zjednodušilo orientaci v deficitních kategoriích (např. sociální vztahy), ale narážejí zde na nepochopení problematiky autismu u běžných pedagogů („Vždyť on tomu rozumí, on to nepotřebuje“).

U pětiny respondentů se podařilo strukturovaný program zavést i v domácím prostředí. Je to velký úspěch a doufejme, že započatá pedagogická intervence se bude rozvíjet a zavedené strukturované prostředí usnadní budoucí život mnoha lidem s autismem. *Viz též strana 40, řádek 14. - 15.*

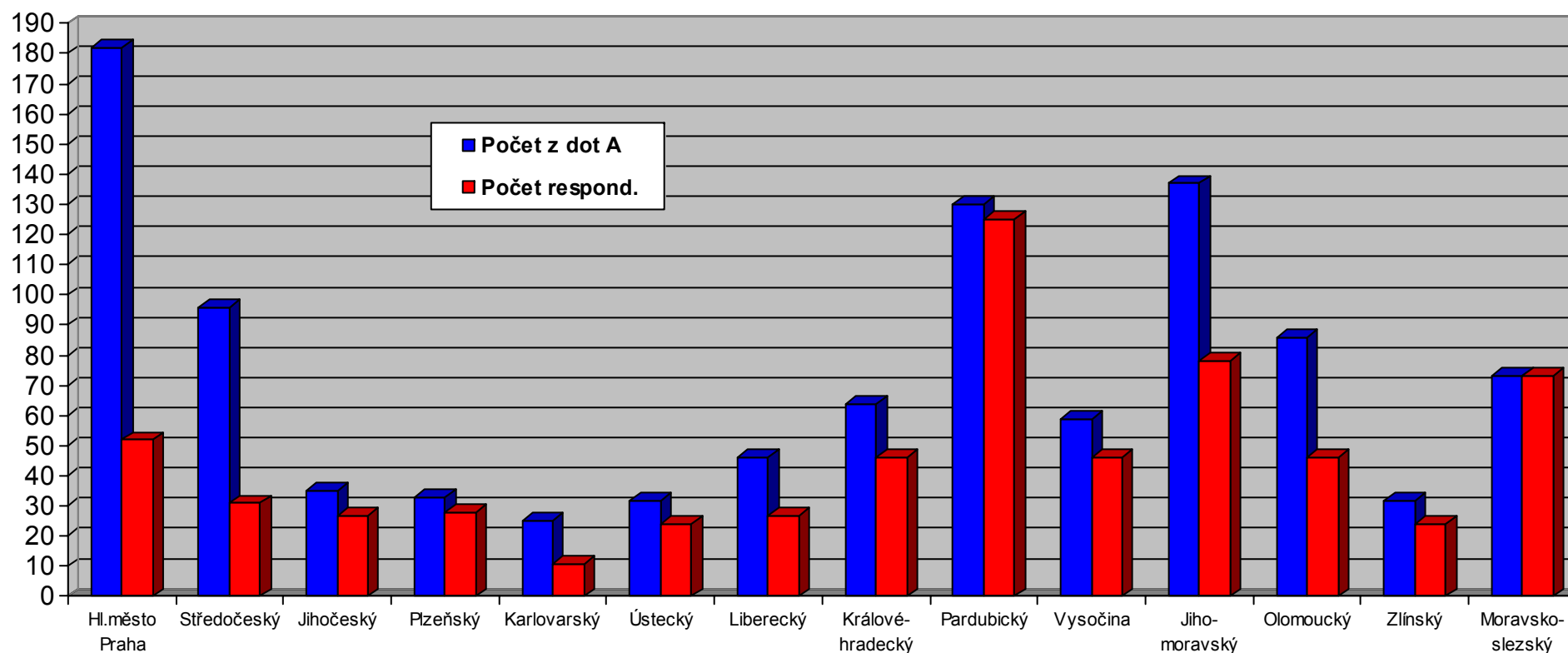
Věkové složení klientů podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlo-varský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olo-moucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Do 3 let	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Do 6 let	1	2	5	1	1	3	2	9	3	2	14	11	1	7
Do 16 let	46	27	19	20	10	20	24	30	35	24	36	29	17	64
Do 26 let	5	1	3	6	0	1	1	6	46	9	14	1	6	2
Starší	0	0	0	0	0	0	0	1	40	3	4	0	0	0
Neodpov.	0	1	0	1	0	0	0	0	5	8	11	5	1	0

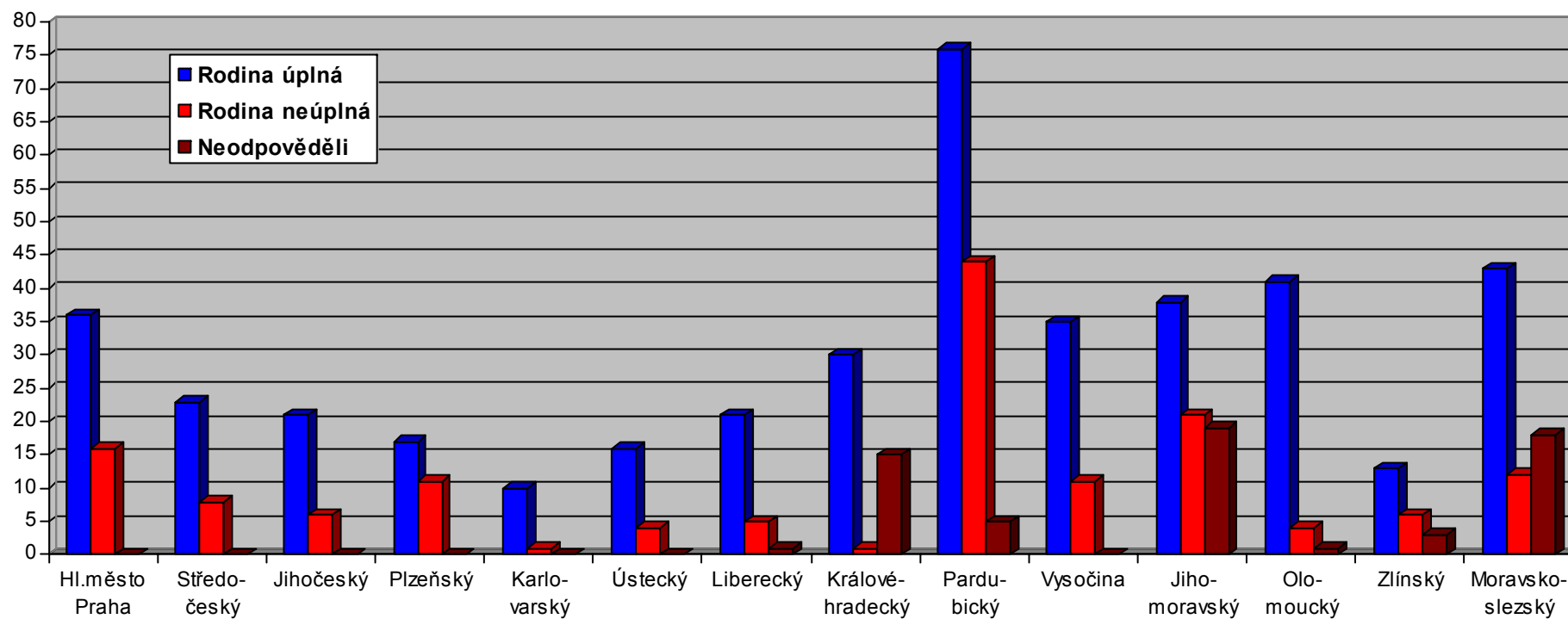
Počet respondentů Dotazníku B podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlo-varský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olo-moucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Počet z dot A	182	96	35	33	25	32	46	64	130	59	137	86	32	73
Počet respond.	52	31	27	28	11	24	27	46	125	46	78	46	24	73

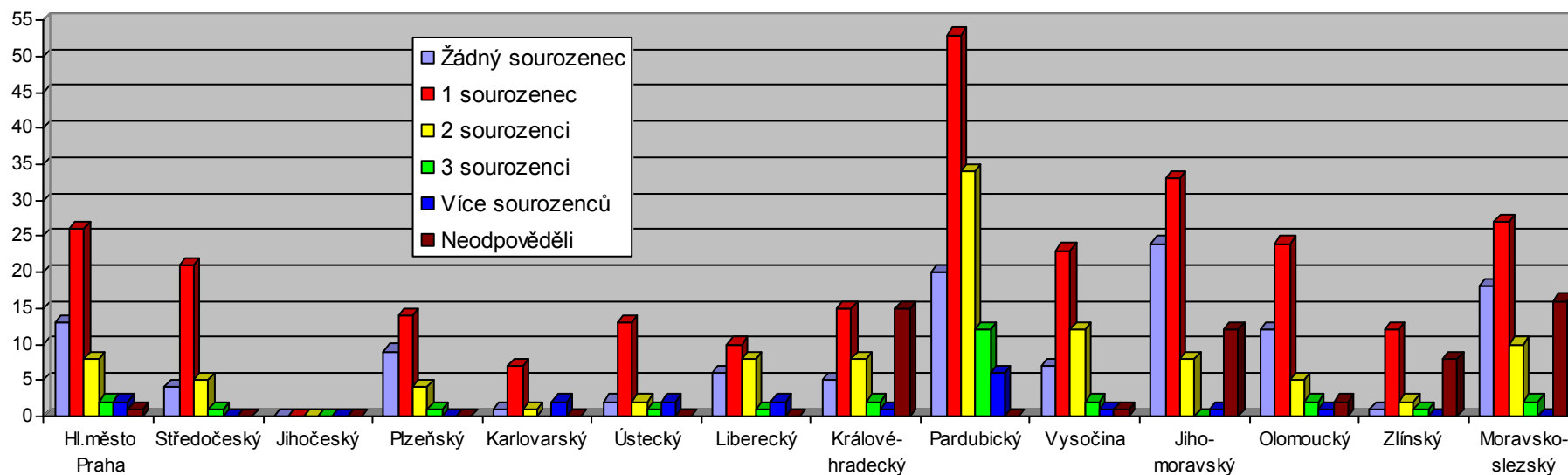
Rodinná anamnéza podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlo-varský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olo-moucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Rodina úplná	36	23	21	17	10	16	21	30	76	35	38	41	13	43
Rodina neúplná	16	8	6	11	1	4	5	1	44	11	21	4	6	12
Neodpověděli	0	0	0	0	0	0	1	15	5	0	19	1	3	18

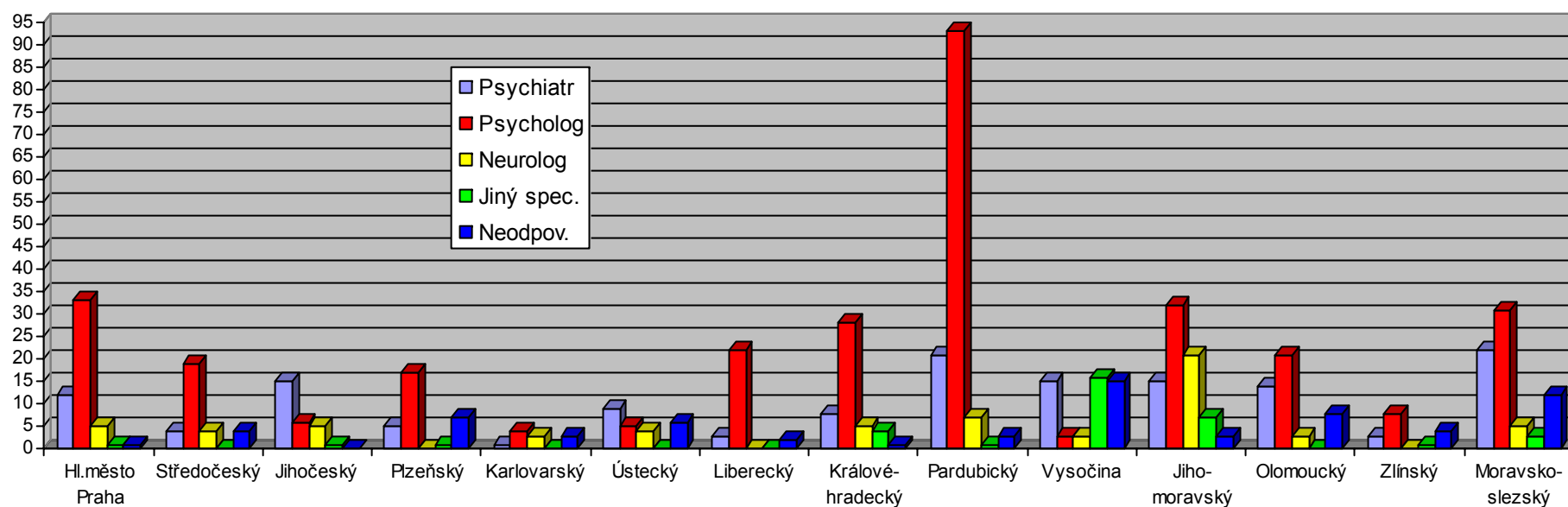
Počet klientů s autismem podle počtu sourozenců, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Žádný sourozenec	13	4	11	9	1	2	6	5	20	7	24	12	1	18
1 sourozenec	26	21	10	14	7	13	10	15	53	23	33	24	12	27
2 sourozenci	8	5	4	4	1	2	8	8	34	12	8	5	2	10
3 sourozenci	2	1	3	1	0	1	1	2	12	2	0	2	1	2
Více sourozenců	2	0	1	0	2	2	2	1	6	1	1	1	0	0
Neodpověděli	1	0	0	0	0	0	0	15	0	1	12	2	8	16

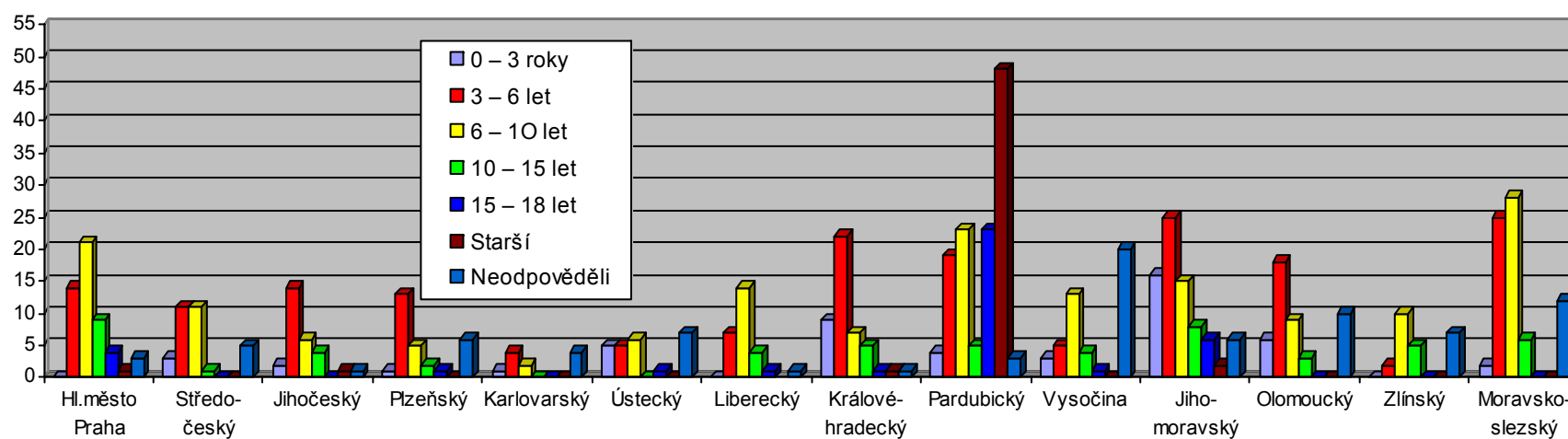
Diagnózu stanovil

Kraje	Hl.město Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olo-moucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Psychiatr	12	4	15	5	1	9	3	8	21	15	15	14	3	22
Psycholog	33	19	6	17	4	5	22	28	93	3	32	21	8	31
Neurolog	5	4	5	0	3	4	0	5	7	3	21	3	0	5
Jiný spec.	1	0	1	1	0	0	0	4	1	16	7	0	1	3
Neodpov.	1	4	0	7	3	6	2	1	3	15	3	8	4	12

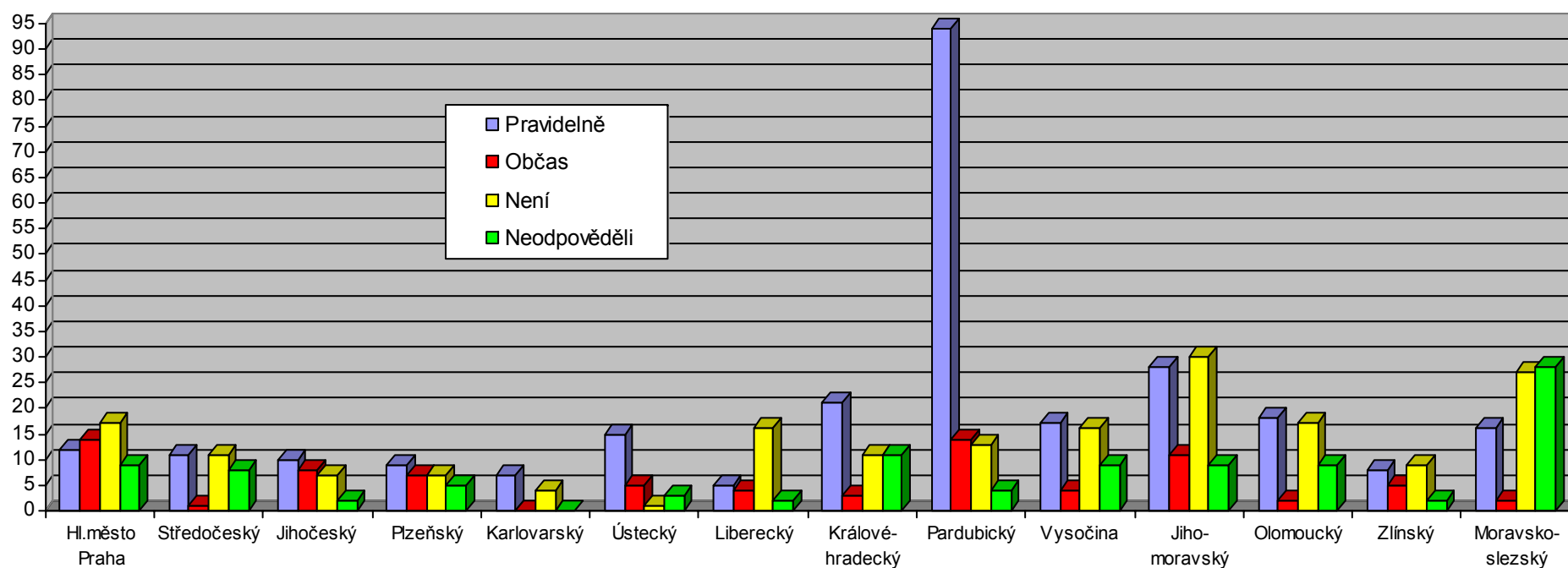
Diagnóza stanovena ve věku

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
0 – 3 roky	0	3	2	1	1	5	0	9	4	3	16	6	0	2
3 – 6 let	14	11	14	13	4	5	7	22	19	5	25	18	2	25
6 – 10 let	21	11	6	5	2	6	14	7	23	13	15	9	10	28
10 – 15 let	9	1	4	2	0	0	4	5	5	4	8	3	5	6
15 – 18 let	4	0	0	1	0	1	1	1	23	1	6	0	0	0
Starší	1	0	1	0	0	0	0	1	48	0	2	0	0	0
Neodpově- děli	3	5	1	6	4	7	1	1	3	20	6	10	7	12

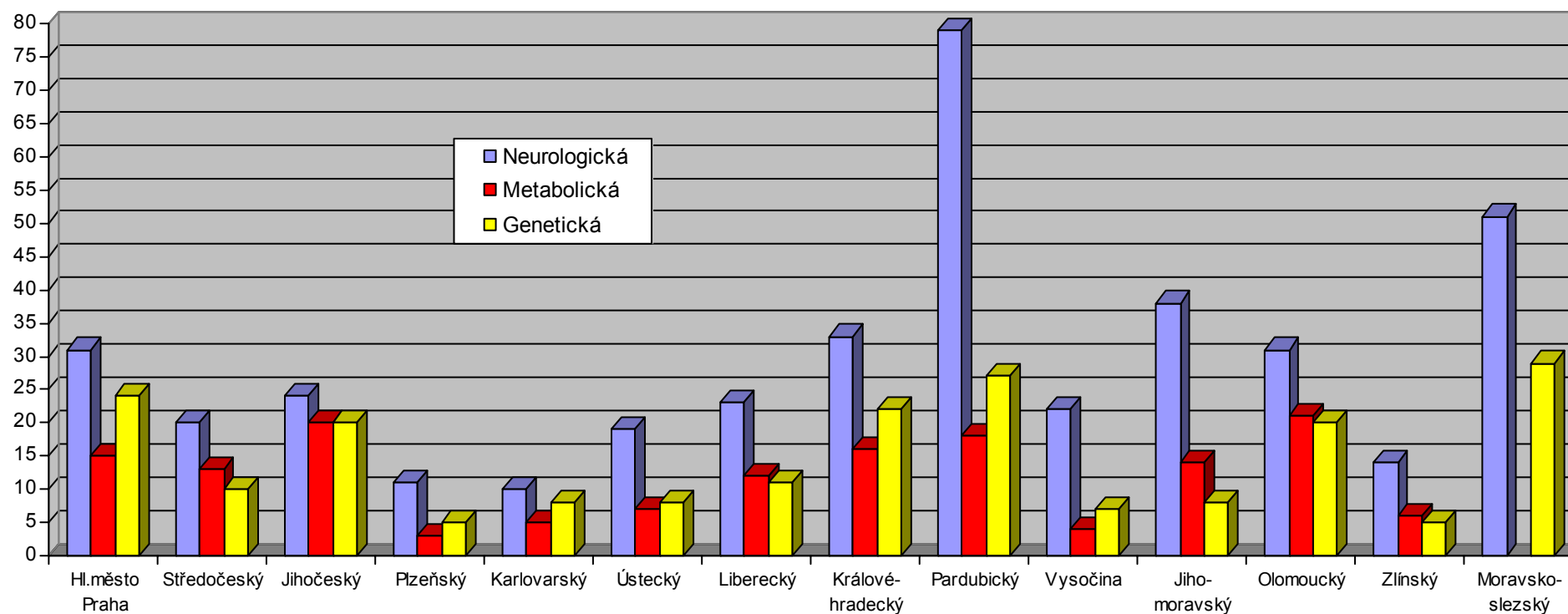
V trvalé péči psychiatra

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Pravidelně	12	11	10	9	7	15	5	21	94	17	28	18	8	16
Občas	14	1	8	7	0	5	4	3	14	4	11	2	5	2
Není	17	11	7	7	4	1	16	11	13	16	30	17	9	27
Neodpově- děli	9	8	2	5	0	3	2	11	4	9	9	9	2	28

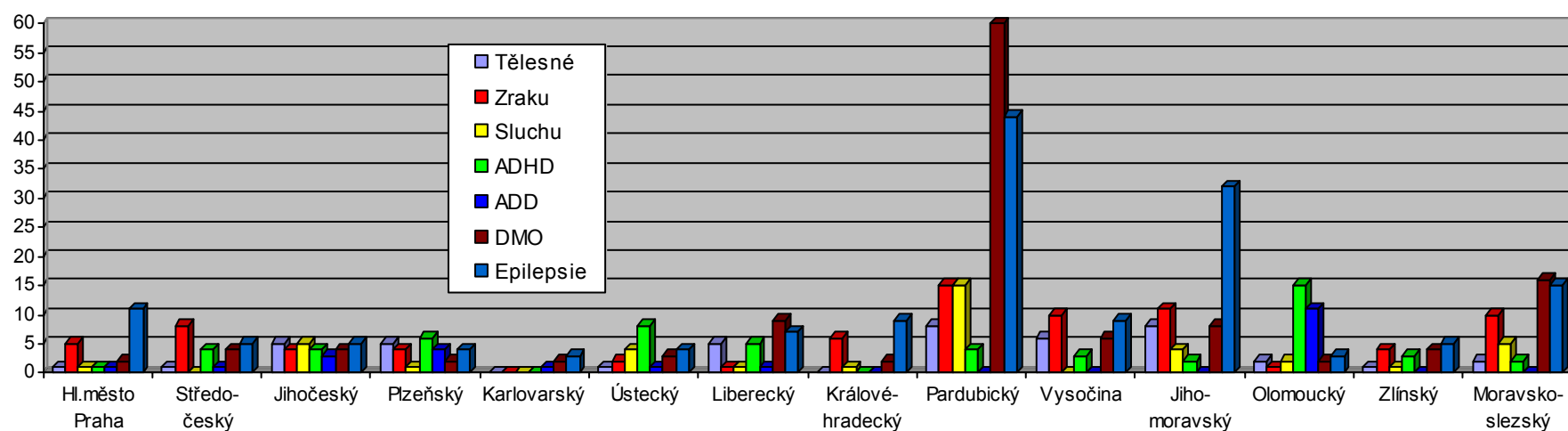
Další odborná vyšetření klientů s autismem, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olo-moucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Neurologická	31	20	24	11	10	19	23	33	79	22	38	31	14	51
Metabolická	15	13	20	3	5	7	12	16	18	4	14	21	6	20
Genetická	24	10	20	5	8	8	11	22	27	7	8	20	5	29

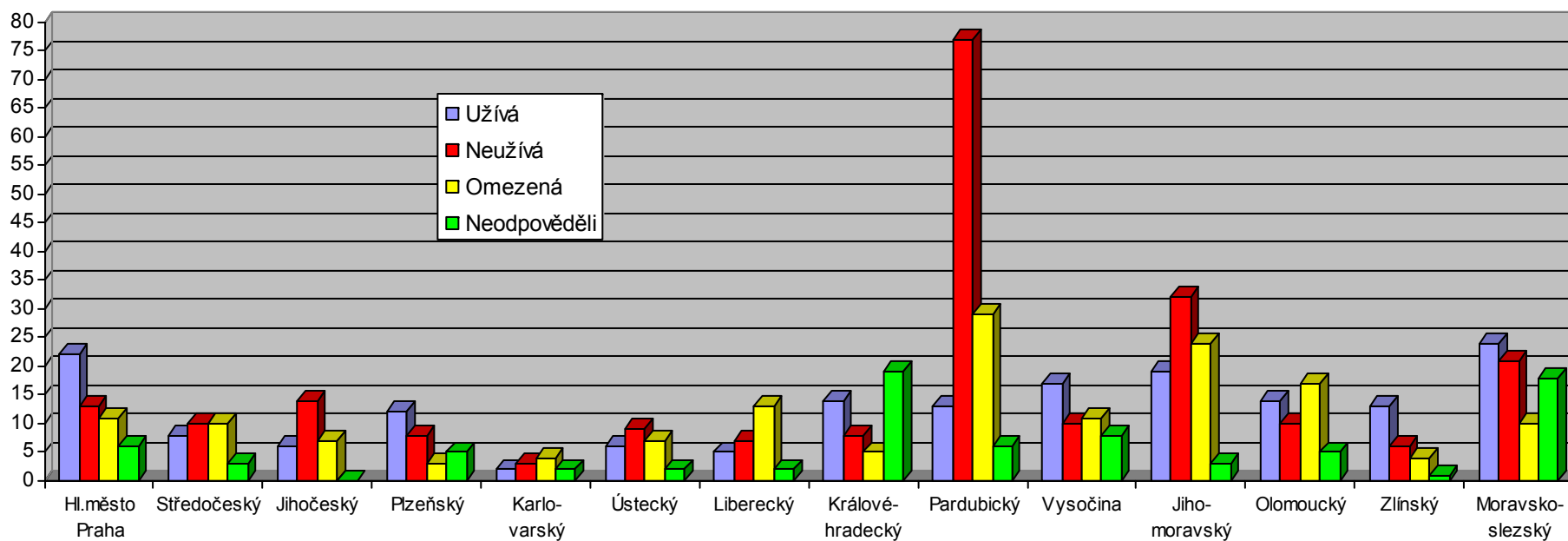
Jiné zdravotní problémy, postižení a poruchy u klientů s autismem, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Tělesné	1	1	5	5	0	1	5	0	8	6	8	2	1	2
Zraku	5	8	4	4	0	2	1	6	15	10	11	1	4	10
Sluchu	1	0	5	1	0	4	1	1	15	0	4	2	1	5
ADHD	1	4	4	6	0	8	5	0	4	3	2	15	3	2
ADD	1	1	3	4	1	1	1	0	0	0	0	11	0	0
DMO	2	4	4	2	2	3	9	2	60	6	8	2	4	16
Epilepsie	11	5	5	4	3	4	7	9	44	9	32	3	5	15

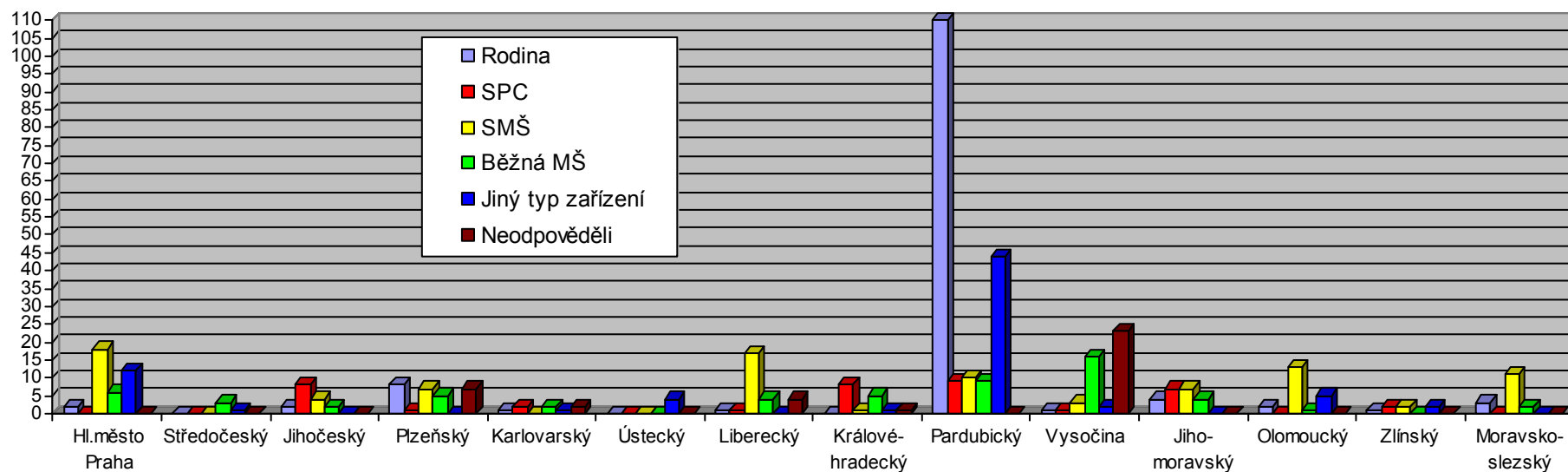
Schopnost klientů s autismem užívat expresivní řeč, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Užívá	22	8	6	12	2	6	5	14	13	17	19	14	13	24
Neužívá	13	10	14	8	3	9	7	8	77	10	32	10	6	21
Omezená	11	10	7	3	4	7	13	5	29	11	24	17	4	10
Neodpověděli	6	3	0	5	2	2	2	19	6	8	3	5	1	18

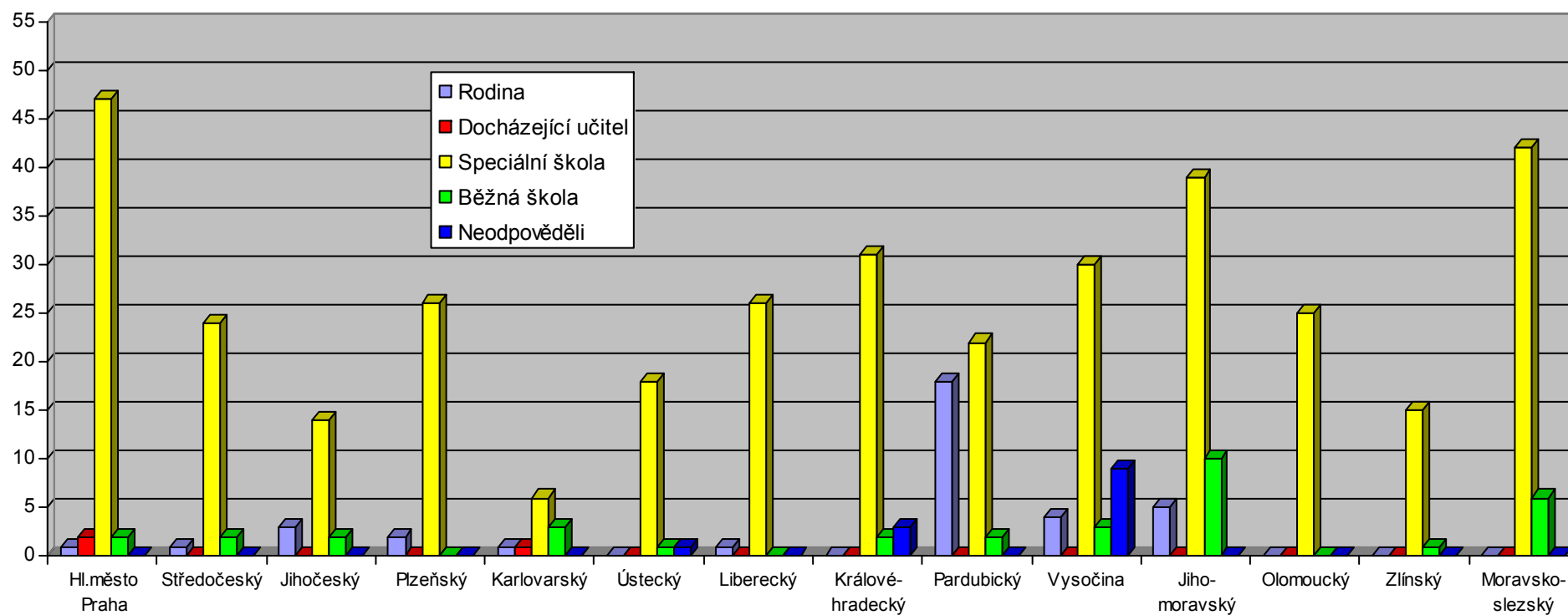
Počet klientů s autismem - poskytování předškolní péče, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Rodina	2	0	2	8	1	0	1	0	111	1	4	2	1	3
SPC	0	0	8	1	2	0	1	8	9	1	7	0	2	0
SMŠ	18	0	4	7	0	0	17	1	10	3	7	13	2	11
Běžná MŠ	6	3	2	5	2	0	4	5	9	16	4	1	0	2
Jiný typ zařízení	12	1	0	0	1	4	0	1	44	2	0	5	2	0
Neodpověděli	0	0	0	7	2	0	4	1	0	23	0	0	0	0

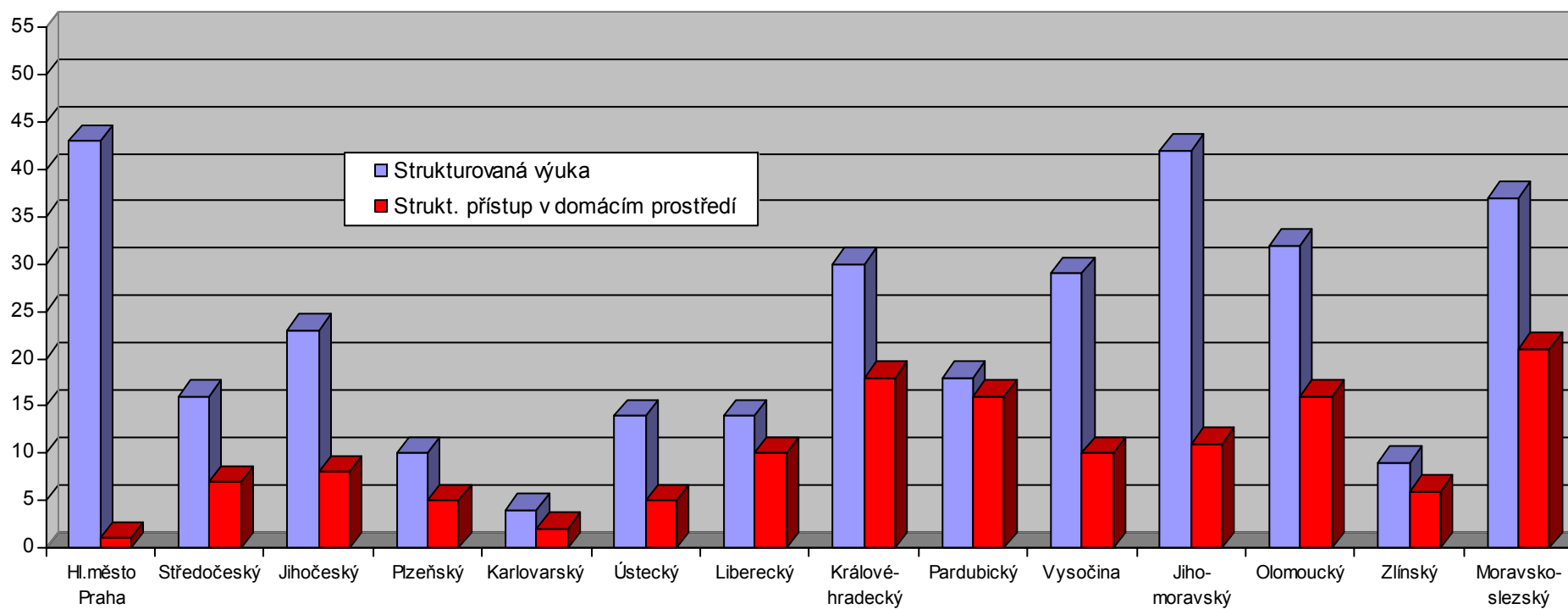
Počet klientů s autismem podle vzdělavatele, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Rodina	1	1	3	2	1	0	1	0	18	4	5	0	0	0
Docházející učitel	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Speciální škola	47	24	14	26	6	18	26	31	22	30	39	25	15	42
Běžná škola	2	2	2	0	3	1	0	2	2	3	10	0	1	6

Počet klientů s autismem, kteří mají strukturovaný program, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Strukturovaná výuka	43	16	23	10	4	14	14	30	18	29	42	32	9	37
Strukt. přístup v domácím prostředí	1	7	8	5	2	5	10	18	16	10	11	16	6	21

Ř.	Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberec- ký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysoči- na	Jihomo- ravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	Celkem	%
1.	Počet respond.	52	31	27	28	11	24	27	46	125	46	78	46	24	73	638	100
2.	Do 3 let	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0,16
3.	Do 6 let	1	2	5	1	1	3	2	9	3	2	14	11	1	7	62	9,72
4.	Do 16 let	46	27	19	20	10	20	24	30	35	24	36	29	17	64	401	62,85
5.	Do 26 let	5	1	3	6	0	1	1	6	46	9	14	1	6	2	101	15,83
6.	Starší	0	0	0	0	0	0	0	1	40	3	4	0	0	0	48	7,52
7.	Rodina úplná	36	23	21	17	10	16	21	30	76	35	38	41	13	43	420	65,83
8.	%	69,23	74,19	77,78	60,71	90,91	66,67	77,78	65,22	60,8	76,09	48,72	89,13	54,17	58,9	65,83	X
9.	Rodina neúplná	16	8	6	11	1	4	5	1	44	11	21	4	6	12	150	23,51
10.	Žádný sourozenec	13	4	11	9	1	2	6	5	20	7	24	12	1	18	133	20,84
11.	1 sourozenec	26	21	10	14	7	13	10	15	53	23	33	24	12	27	288	45,14
12.	2 sourozenci	8	5	4	4	1	2	8	8	34	12	8	5	2	10	111	17,4
13.	3 sourozenci	2	1	3	1	0	1	1	2	12	2	0	2	1	2	23	3,61
14.	Více sourozenců	2	0	1	0	2	2	2	1	6	1	1	1	0	0	19	2,98

Ř.	Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberec- ký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysoči- na	Jihomo- ravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	Celkem	%
1.	Počet respond.	52	31	27	28	11	24	27	46	125	46	78	46	24	73	638	100
2.	Psychiatr	12	4	15	5	1	9	3	8	21	15	15	14	3	22	147	23,04
3.	Psycholog	33	19	6	17	4	5	22	28	93	3	32	21	8	31	322	50,47
4.	0 – 3 roky	0	3	2	1	1	5	0	9	4	3	16	6	0	2	52	8,15
5.	3 – 6 let	14	11	14	13	4	5	7	22	19	5	25	18	2	25	184	28,84
6.	6 – 10 let	21	11	6	5	2	6	14	7	23	13	15	9	10	28	170	26,65
7.	10 – 15 let	9	1	4	2	0	0	4	5	5	4	8	3	5	6	56	8,78
8.	15 – 18 let	4	0	0	1	0	1	1	1	23	1	6	0	0	0	38	5,96
9.	Starší	1	0	1	0	0	0	0	1	48	0	2	0	0	0	53	8,31
10.	Pravidelně psychiatra	12	11	10	9	7	15	5	21	94	17	28	18	8	16	271	42,48
11.	Neurologická	31	20	24	11	10	19	23	33	79	22	38	31	14	51	406	63,64
12.	Metabolická	15	13	20	3	5	7	12	16	18	4	14	21	6	20	174	27,27
13.	Genetická	24	10	20	5	8	8	11	22	27	7	8	20	5	29	204	31,97
14.	Užívá řeč	22	8	6	12	2	6	5	14	13	17	19	14	13	24	175	27,43
15.	Neužívá řeč	13	10	14	8	3	9	7	8	77	10	32	10	6	21	228	35,74

1.	Počet respond.	52	31	27	28	11	24	27	46	125	46	78	46	24	73	638	100
2.	Tělesné	1	1	5	5	0	1	5	0	8	6	8	2	1	2	45	7,05
3.	Zraku	5	8	4	4	0	2	1	6	15	10	11	1	4	10	81	12,7
4.	Sluchu	1	0	5	1	0	4	1	1	15	0	4	2	1	5	40	6,27
5.	ADHD	1	4	4	6	0	8	5	0	4	3	2	15	3	2	57	8,93
6.	ADD	1	1	3	4	1	1	1	0	0	0	0	11	0	0	23	3,61
7.	DMO	2	4	4	2	2	3	9	2	60	6	8	2	4	16	124	19,44
8.	Epilepsie	11	5	5	4	3	4	7	9	44	9	32	3	5	15	156	24,45
9.	SMŠ	18	0	4	7	0	0	17	1	10	3	7	13	2	11	93	14,58
10.	Rodina	1	1	3	2	1	0	1	0	18	4	5	0	0	0	36	5,64
11.	Docházející učitel	2	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0,47
12.	Speciální škola	47	24	14	26	6	18	26	31	22	30	39	25	15	42	365	57,21
13.	Běžná škola	2	2	2	0	3	1	0	2	2	3	10	0	1	6	34	5,33
14.	Strukturov aná výuka	43	16	23	10	4	14	14	30	18	29	42	32	9	37	321	50,31
15.	Strukt. přístup v domácím prostředí	1	7	8	5	2	5	10	18	16	10	11	16	6	21	136	21,32

Závěry

Vypovídající hodnota shromážděných dat potvrzuje aktuálnost započatého projektu **Poradenské služby pro klienty s autismem a poruchami autistického spektra**. Klientům, kteří prošli včasnou diagnostikou a jsou v péči některého specializovaného SPC, je dnes poskytováno vzdělávání odpovídajícími metodami k typu postižení. O tom svědčí i zpráva z tématické inspekce „*Vzdělávání ve speciálních třídách zřizovaných pro děti a žáky s lékařskou diagnózou autismus*“ (ČŠI, Praha, květen 2003). A jen lidé, kterým se dostane odpovídající péče, mají šanci se v dospělosti stát platnými členy společnosti a prožít spokojený život.

Závěrem tedy ještě několik citací ze zmíněné inspekční zprávy:

Tematická inspekce proběhla v období od 3. února 2003 do 14. března 2003 ve všech školách v ČR, ve kterých byly k danému termínu zřízeny speciální třídy pro děti a žáky s lékařskou diagnózou autismus. Inspekci realizovali školní inspektoři s odbornou a pedagogickou způsobilostí pro speciální školy, kteří se v průběhu inspekční činnosti řídili jednotnou metodikou.

V České republice bylo zřízeno celkem 37 speciálních tříd pro děti a žáky s lékařskou diagnózou autismus. Třicet tři z nich bylo součástí speciálních škol pro mentálně postižené, 2 třídy byly zřízeny při základních školách, 1 při speciální základní škole pro žáky s více vadami a 1 třída při mateřské škole. Dvě ze 37 tříd byly umístěny jako dislokovaná pracoviště speciálních škol v ústavech sociální péče.

Výchovně vzdělávací práce ve většině autistických tříd vycházela z TEACCH programu a byla zaměřena především na socializaci žáků, rozvoj jejich kognitivních schopností a dovedností, zlepšování verbální i neverbální komunikace a minimalizaci excesů a deficitů v chování. Systém vzdělávání a výchovy byl zpravidla založen na strukturalizaci, individualizaci a vizualizaci, důraz byl kladen zejména na praktické využívání získaných znalostí, dovedností a návyků. Podle schopností žáků a jejich aktuálního stavu byl obsah učiva rozšiřován nebo redukován, tempo výuky se řídilo možnostmi jednotlivých žáků, zadávané úkoly byly přiměřeně náročné. Pracovníci ve třídách úspěšně zvládali negativní psychické projevy žáků. V potřebné míře byly používány názorné a didaktické pomůcky, v některých školách i počítačová technika. Kromě tradičních metod výuky byly využívány i alternativní metody, jako metoda pevného objetí, cranio-sakrální terapie, muzikoterapie, canisterapie, aromaterapie apod.

Celkem 13 autistických tříd bylo zřízeno v krajských městech, 16 v bývalých okresních městech a 8 v menších obcích. V místech, kde byly třídy obtížně dopravně dostupné, dávali po dohodě s rodiči ředitelé škol přednost individuální integraci dětí a žáků s autismem. Tento způsob vzdělávání dětí a žáků s autismem byl jedinou vzdělávací možností v karlovarském a zlínském kraji, ve kterých zatím autistické třídy zřízeny nebyly.

U 150 žáků byla stanovena některá z poruch autistického spektra, zpravidla v kombinaci s mentálním postižením a další přidruženou vadou. Z vyšetření většinou nevyplývalo, které postižení je dominantní. Diagnostiku 79,3 % žáků provedli ve shodě s § 3 odst. 11 vyhlášky č. 127/1997 Sb., odborní lékaři.

Průběh vzdělávání hodnotí ČŠI stejně jako rodiče postižených žáků velmi pozitivně. Výsledky vzdělávání byly zjišťovány formou vyhodnocování plnění individuálních výchovně vzdělávacích programů. Z předložených dokumentů byl zřejmý pokrok většiny žáků v jednotlivých výchovných i vzdělávacích oblastech.

Při dalším propracovávání koncepce vzdělávání dětí a žáků s lékařskou diagnózou autismus se jeví jako vhodné zaměřit se zejména na důslednější vyžadování lékařské diagnostiky žáků, na stanovení a následné využívání optimální kvalifikace pracovníků speciálních tříd a na personální, organizační a metodické zdokonalování systému spolupráce mezi pedagogy speciálních tříd a pracovníky speciálně pedagogických center. Zvažovat je možno i porovnání podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání ve speciálních třídách pro děti a žáky s lékařskou diagnózou autismus s úrovní vzdělávání poskytovaného individuálně integrovaným žákům.

Vyhodnocení Dotazníku C – Podpora rodiny klienta s autismem

Komentář k jednotlivým tabulkám a grafům vyhodnocení Dotazníku C

Počet respondentů podle krajů - strana 50

V tabulce uvádíme pro srovnání údajů počet klientů s autismem z Dotazníku A a počet respondentů, kteří se zúčastnili na vyplnění Dotazníku B a Dotazníku C. Nižší počet respondentů dotazníku B i C ve většině krajů je zapříčiněn působením více faktorů. Jeden z faktorů byl již zmíněn ve vyhodnocení Dotazníku A: zde se uváděl počet klientů v péči na základě hlášení jednotlivých zařízení, mohl se tedy tentýž klient objevit jako klient SPC, žák školy či klient pobytového centra. Dalším faktorem ovlivňujícím nižší počet respondentů mohla být již nutnost spolupráce s rodinou klienta s autismem, a tedy i ochota rodiny požadované údaje poskytnout. O kvalitě práce pražského SPC v Praze 10, Chotouňské ulici svědčí nárůst počtu respondentů u Dotazníku C vzhledem k Dotazníku B. Svědčí to i o tom, že si rodičovská veřejnost uvědomuje důležitost započatého projektu a má zájem participovat na nastavení fungujícího systému poradenských a podpůrných služeb pro klienty s autismem a jejich rodiny. Pro další vyhodnocení dotazníku C bereme počet respondentů jako určitý specifický vzorek populace. Z tohoto vzorku budeme pak vycházet při stanovování procentuálního zastoupení jednotlivých zjišťovaných kategorií.

Věk matek klientů podle krajů - strana 51

První zjišťované údaje v Dotazníku C – podpora rodiny klienta s autismem byly zaměřeny na rodiče, a to na jejich věk a dosažené vzdělání. Tyto kategorie byly záměrně vybrány ne z důvodu statisticko epidemiologických, či diagnostických, ale z důvodu cílené spolupráce a dalšího možného edukativního působení odborníků v prostředí rodiny.

Téměř 51% matek dětí s autismem je ve věku 31 – 40 let, 13,31% ve věku 21 – 30 let a 25,24% uvádí věk starší 40 let. ***Viz tabulka na straně 66, 2. – 5. řádek.***

Vzdělání matek klientů podle krajů - strana 52

Základní dosažené vzdělání uvádí 18,72% matek, středoškolské vzdělání uvádí 51,08% a vysokoškolské vzdělání uvádí 15,26% matek dotázaných respondentů. ***Viz tabulka na straně 66, 6. – 8. řádek.***

Věk otců klientů podle krajů - strana 53

Věk 21 – 30 let uvádí 7,83% otců dětí s autismem, 37,38% je ve věku 31 – 40 let a 36,20% dotázaných respondentů uvádí věk starší 40 let.

Viz tabulka na straně 66, 9. – 12. řádek.

Vzdělání otců klientů podle krajů - strana 54

Základní dosažené vzdělání uvádí 17,61% otců, středoškolské vzdělání uvádí 41,88% a vysokoškolské vzdělání uvádí 17,61% otců dotázaných respondentů. *Viz tabulka na straně 66, 13. – 15. řádek.*

Věk klientů s autismem podle krajů - strana 55

Údaje obsažené v této tabulce ilustrují rozvoj péče o žáky s autismem a příbuzným vývojovým postižením. Nejpočetněji je zastoupena kategorie klientů od 7 do 16 let (70,65% evidovaných klientů), tedy právě věk povinné školní docházky. Vzhledem k tomu, že to již nejsou nejsilnější populační ročníky a že následující kategorie zahrnuje stejný počet ročníků, měl by počet v kategorii od 17 do 26 let být větší, jak nepochybně ve skutečnosti je (tato věková kategorie se podílí pouze necelými 11% na počtu evidovaných klientů). Jsou to však potencionální klienti dnes již jiných převážně sociálních služeb, kteří buď nebyli správně diagnostikováni, či byli v minulosti osvobozeni od školního vzdělávání. Věková kategorie dětí do 6 let se podílí 12% na počtu evidovaných klientů a kategorie klientů starších 26 let necelým 1%. *Viz tabulka na straně 67, 2. – 6. řádek.*

Pohlaví klientů s autismem podle krajů - strana 56

Stejně jako se uvádí ve světových statistikách i v naší výrazně převažují mezi postiženými chlapci oproti dívkám. Z Dotazníku C vyplynul přibližný poměr 68 chlapců na 27 dívek, což je 2,5krát více chlapců než dívek v populaci dětí postižených autismem. *Viz tabulka na straně 67, 7. – 8. řádek.*

Věk klientů s autismem při zjištění diagnózy podle krajů - strana 57

Je potěšitelné, že vzrůstá procento včasné diagnostikovaných dětí s autismem a příbuzným vývojovým postižením. Součet prvních dvou řádků ukazuje, že 50% dětí je diagnostikováno v předškolním věku, což zvyšuje šance těchto dětí na zařazení do správného vzdělávacího programu a

jejich kontinuálního rozvoje. To se v dospělosti promítne na větších možnostech společenského uplatnění a samozřejmě na vyšší úrovni kvality života. *Viz tabulka na straně 67, 9. – 13. řádek.*

Klient s autismem – držitel průkazu ZTP / ZTP-P, podle krajů - strana 58

Na následujících čtyřech stranách je pro větší ilustraci dat použit „100% sloupcový skládaný graf“. V úvodu stránky v tabulce vidíte absolutní počty kladných odpovědí (má / pobírá) v jednotlivých krajích, v grafu pak procentuální zobrazení počtu těchto kladných odpovědí (červeně) z celkového počtu respondentů Dotazníku C (= 100%) po jednotlivých krajích.

Z celkového počtu 511 dotázaných respondentů je 81,41% držitelem průkazu ZTP / ZTP-P. *Viz tabulka na straně 67, 14. – 15. řádek.*

Citace nejčastěji se vyskytujících problémů při získávání ZTP, ZTP-P, sociálních dávek, důchodu, jak je uváděli rodiče v jednotlivých dotaznících:

- Problémy při získávání ZTP-P
- Problémy a neochota ze strany OÚ, neochota pracovníků úřadů, nezájem úředníků
- Dlouhodobá nevědomost o možnosti žádat o sociální příspěvek na péči o osobu blízkou /nikdo neinformuje, rodiče se to nějak dovědí)
- Zbytečné stresování dítěte při opakovaném obnovování ZTP/P při neměnné diagnóze
- Průkaz není získán na dg. autismus, ale na dg. těžká mentální retardace
- S posudkovými lékaři při posuzování problematiky autismu
- Stále se opakující nutnost docházet před komisí z důvodu přiznání sociální dávky
- Neinformovanost o problematice
- Sociální pracovníce možnosti sociálních dávek „tutlají“, rodiče získávají informace z jiných zdrojů (lázně, ostatní rodiče, škola, SPC)
- Složitost a zdlouhavost při přidělování
- Neinformovanost, neznalost dg. a neochota úředníků sociálního zabezpečení
- Velmi zdlouhavý až ponižující proces při posuzování zdravotního stavu
- Problém se stanovením stupně postižení
- Nedostatek informací na úřadech
- Lékař ne vždy je ochoten napsat zprávu
- Malá informovanost o nárocích klientů a jejich rodičů
- Malá informovanost o autismu jako postižení.
- Pokud není u autismu MR se stanoveným IQ pod 49 - problémy
- Různé obcházení legislativy, aby získali rodiče pro dítě to, co potřebuje
- ZTP/P bývá často přiznán až po odvolání

- Autismus není zařazen mezi onemocněními ve vyhlášce
- Špatná informovanost těch, kteří rozhodují o diagnóze autismu (AS), zamítnutí žádosti s tím, že není nárok
- Dlouho to trvá, hodně papírování
- „Musel by být bez nohou“ prohlásil lékař při posouzení zdravotního stavu pro pobírání rodičovského příspěvku

Klient s autismem a sociální dávka na péči o osobu blízkou, podle krajů - strana 59

Z celkového počtu 511 dotázaných respondentů pobírá sociální dávku na péči o osobu blízkou 35,03%. *Viz tabulka na straně 68 procentuální zhodnocení v jednotlivých krajích, 2. – 3. řádek.*

Klient s autismem a sociální dávka příspěvek na dopravu (či pořízení osobního vozidla), podle krajů - strana 60

Z celkového počtu 511 dotázaných respondentů pobírá sociální dávku příspěvek na dopravu (či pořízení osobního vozidla) 17,22%. *Viz tabulka na straně 68 procentuální zhodnocení v jednotlivých krajích, 4. – 5. řádek.*

Klient s autismem a sociální dávka příspěvek na osobního asistenta, podle krajů - strana 61

Z celkového počtu 511 dotázaných respondentů pobírá sociální dávku příspěvek na osobního asistenta 1,37%. *Viz tabulka na straně 68 procentuální zhodnocení v jednotlivých krajích, 6. – 7. řádek.*

Jiné sociální dávky uvedené rodiči klientů s autismem z celkového počtu 511 dotázaných respondentů:

- Příspěvek na ortopedické pomůcky - 1
- Příspěvek na kolo - 1
- Příspěvek na speciální pomůcky - 1
- Dávky státní podpory, příspěvek k sociálním dávkám
- Příspěvek na bydlení - 2
- Příspěvek na doplnění do životního minima - 1

Klient s autismem a užívání služeb zdravotní péče, podle krajů - strana 62

Z celkového počtu 511 dotázaných respondentů užívá služeb zdravotní péče 75,15% klientů. *Viz tabulka na straně 68 procentuální zhodnocení v jednotlivých krajích, 8. – 9. řádek.*

Citace nejčastěji se vyskytujících problémů při užívání služeb zdravotní péče, jak je uváděli rodiče v jednotlivých dotaznících:

- Malá vstřícnost lékařů, nedostatečná informovanost lékařů
- Neakceptování diagnózy
- Problémy při vyšetření, necitlivý přístup, neochota
- Jeden lékař řekne určitou dg. a druhý ji zpochybní
- Špatně informují rodiče o stavu dítěte
- Problémy při odborných vyšetřeních – někteří lékaři nevědí, jak s těmito dětmi jednat např. pohotovost
- Neinformovanost o problematice autismu („nevychované dítě“)
- Neochota pediatra - návrh na odborné vyšetření
- Péče zaměřená pouze na vyšetření, chybí poradenství a doporučení z hlediska zdravotní péče
- Malý zájem a malá pomoc dítěti, častá neochota, neetické chování
- Klinický psycholog není schopen stanovit diagnosu autismus, špatná diagnosa
- Problémy se stomatologickým ošetřením
- Problémy s různým typem ošetření – nepřizpůsobení na odlišnost dítěte
- Problémová spolupráce s klinickým logopedem
- Pozdě stanovená diagnosa DMO
- Nezáměr o problémy rodiny, neochota místních odborných lékařů – rodiče si zajišťují vyšetření sami jinde – např. v Praze, HK
- Malá informovanost o problematice autismu mezi praktickými lékaři
- Netrpělivost lékaře během vyšetřování autistického klienta - dítě nespolupracuje, dítě prohlášeno za nevyšetřitelné
- Svalování viny na matku – její neschopnost řádné výchovy
- Neinformovanost lékařů, děti jsou považovány za nevychované
- Nedostanou přednost, často musí dlouho čekat v čekárnách (odborná vyšetření)
- Rodiče raději nejdou k odborníkovi...
- Neznalost problematiky autismu u zdravotníků
- Neochota vysvětlit rodičům dg.
- Chybí odborný přístup v regionu
- Dokud nebyla stanovena dg. Autismu, pediatr konstatoval stav jako mírně opožděný, v normě
- Hlavně starší lékaři neumí spolupracovat s dítětem
- Vážné koordinace jednotlivých odborníků

Klient s autismem a užívání služeb výchovně vzdělávací péče, podle krajů - strana 63

Z celkového počtu 511 dotázaných respondentů užívá služeb výchovně vzdělávací péče 75,73% klientů. *Viz tabulka na straně 68 procentuální zhodnocení v jednotlivých krajích, 10. – 11. řádek.*

Rodiče všeobecně chválí práci pracovníků SPC, kde získávají velmi mnoho cenných informací od speciálních pedagogů, psychologa a sociální pracovníce. Mohou si zde půjčit odbornou literaturu, mají zde i prostor k pravidelnému setkávání, přesto někteří uvádějí problémy, které je trápí.

Citace nejčastěji se vyskytujících problémů při užívání služeb výchovně vzdělávací péče, jak je uváděli rodiče v jednotlivých dotaznících:

- Nedostatečně kvalifikovaná učitelka ve třídě pro děti s autismem
- Velká vzdálenost do školy – dojíždění
- Špatná dostupnost, velká vzdálenost
- Problémy s asistenty při integraci v ZŠ, MŠ
- Předškolní zařízení (MŠ) nechce vzít inkontinentní děti bez doprovodu
- Přeplněné školky
- Málo specializovaných zařízení
- Nedostatek asistentů
- Vedení školy naznačuje, že dítě nepatří do této školy
- Neschopnost pochopit odlišnosti autistického dítěte, požadují přizpůsobení dítěte kolektivu

Klient s autismem a užívání služeb sociální péče, podle krajů - strana 64

Z celkového počtu 511 dotázaných respondentů užívá služeb sociální péče 75,15% klientů. *Viz tabulka na straně 68 procentuální zhodnocení v jednotlivých krajích, 12. – 13. řádek.*

Citace nejčastěji se vyskytujících problémů při užívání služeb sociální péče, jak je uváděli rodiče v jednotlivých dotaznících:

- Poskytují málo informací
- Špatný výklad zákonů a vyhlášek
- Přílišná byrokracie
- Řešení přiznání příspěvku na péči o osobu blízkou – až na odvolání v Praze, tam vyřešeno
- Žádné nejsou nabízeny
- Není asistenční služba
- Výhledově není řešeno zaměstnání, bydlení, asistentská služba pro dospělé
- Péče je zaměřena jen na školní mládež
- Administrativní, organizační

- Malá informovanost zaměstnanců sociální péče a nedostatek poskytování informací od těchto pracovníků
- Neochota úředníků, netaktní jednání, neinformovanost
- Úředníci nesdělí, na co mají rodiče nárok
- Nepružnost
- Složité postupy
- Průtahy
- Úřednice z odboru sociální péče nezná zákony, neodborně a nevhodně vystupuje

Počet klientů s autismem užívajících služeb poradenských institucí, podle krajů - strana 29

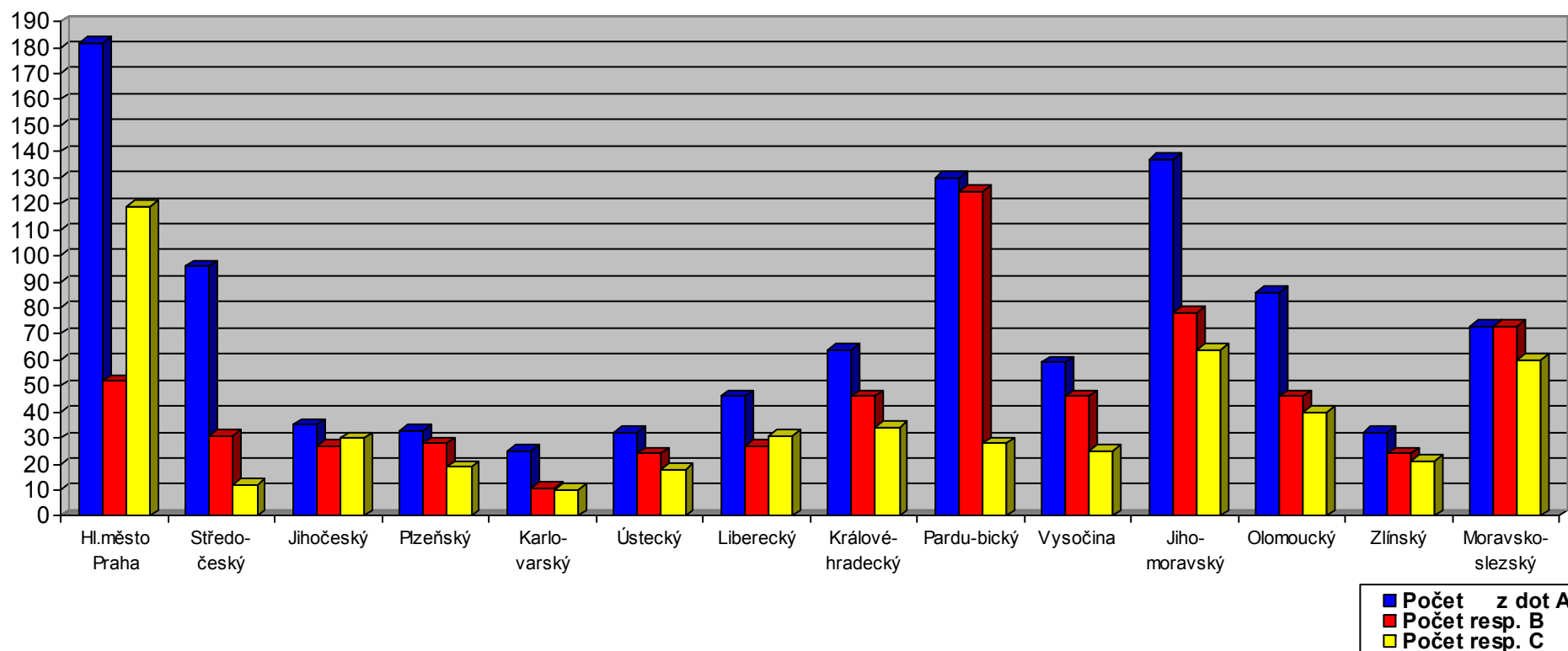
Z celkového počtu 511 dotázaných respondentů užívá služeb následujících poradenských institucí: SPC 42,47% klientů, PPP 3,91% a Poradny rané péče 0,39% klientů. *Viz tabulka na straně 68 procentuální zhodnocení v jednotlivých krajích, 14. – 16. řádek.*

Mezi jiné poradenské instituce, jejichž služeb rodiny s dítětem postiženým autismem využívají, uvedli rodiče:

- Občanské sdružení Autistik
- Škola Sdružení pro pomoc mentálně postiženým Modrý klíč
- Centrum alternativní komunikace
- Občanské sdružení APLA
- Dětské centrum Paprsek
- RIAPS
- Sociální pracovnice
- Občanské sdružení Rain man

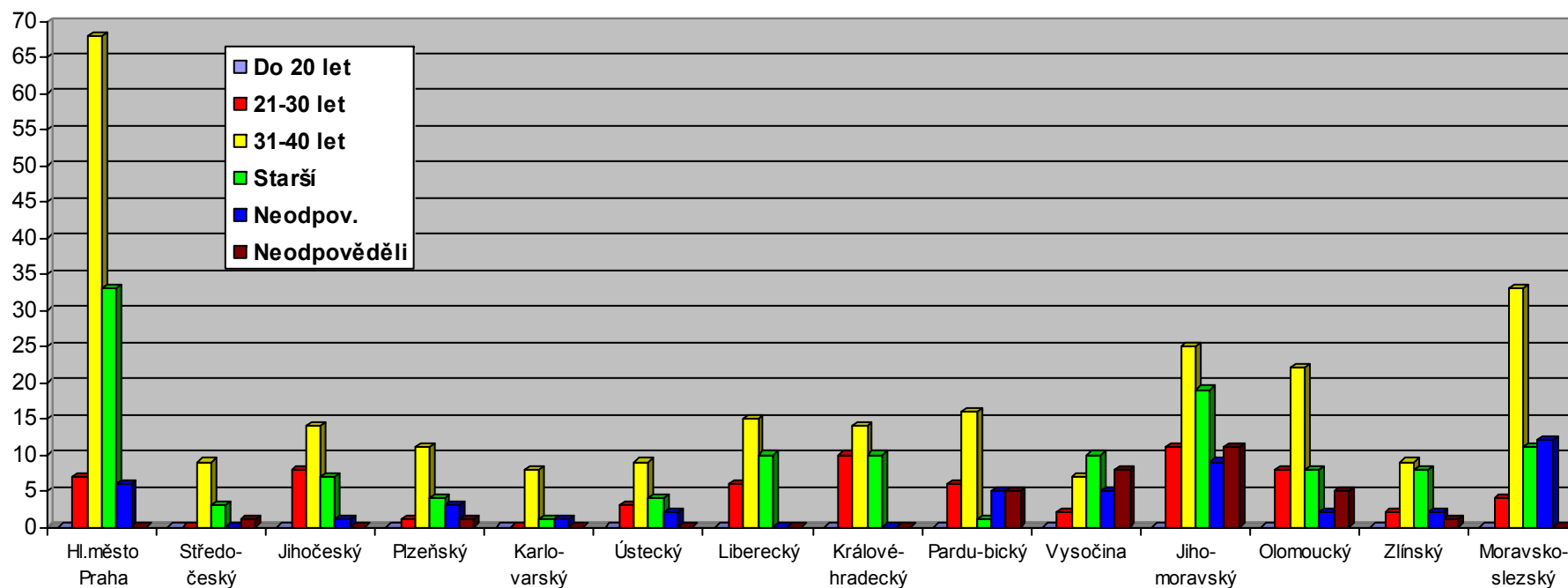
Počet klientů podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Počet z dot A	182	96	35	33	25	32	46	64	130	59	137	86	32	73
Počet resp. B	52	31	27	28	11	24	27	46	125	46	78	46	24	73
Počet resp. C	119	12	30	19	10	18	31	34	28	25	64	40	21	60

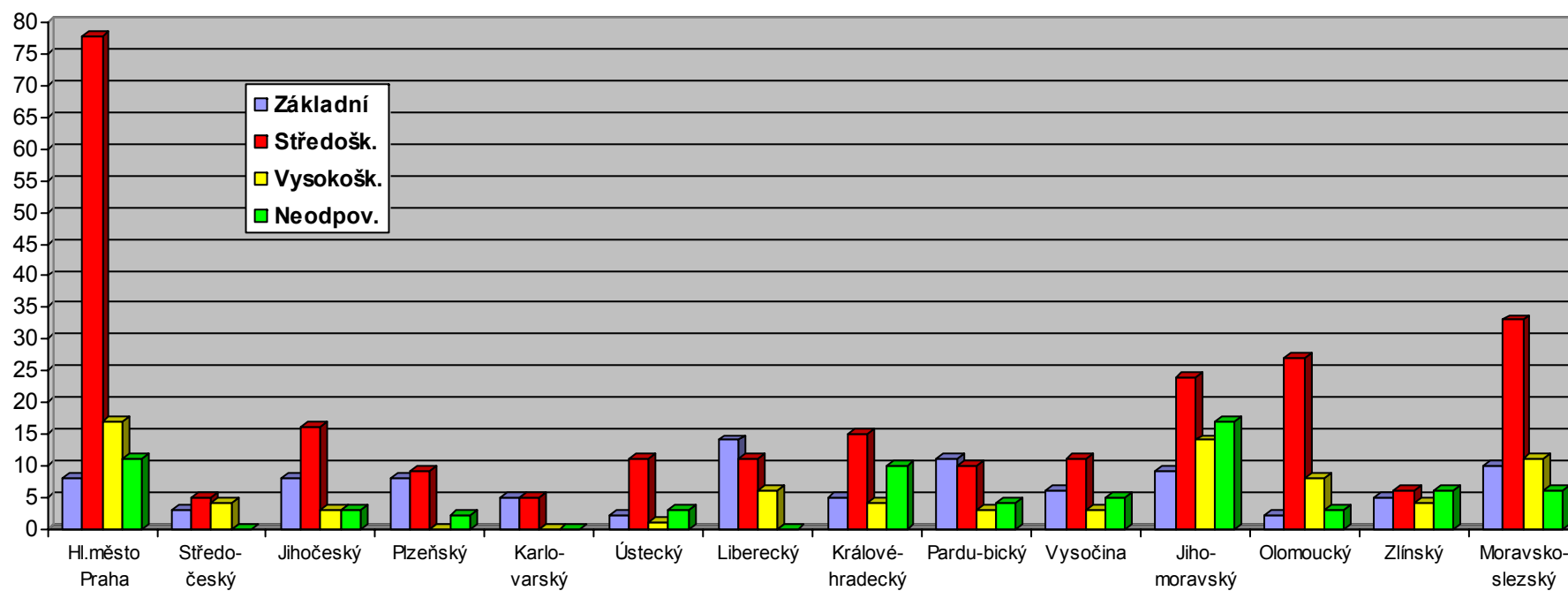
Věk matek klientů podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Do 20 let	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21-30 let	7	0	8	1	0	3	6	10	6	2	11	8	2	4
31-40 let	68	9	14	11	8	9	15	14	16	7	25	22	9	33
Starší	33	3	7	4	1	4	10	10	1	10	19	8	8	11
Neodpov.	6	0	1	3	1	2	0	0	5	5	9	2	2	12

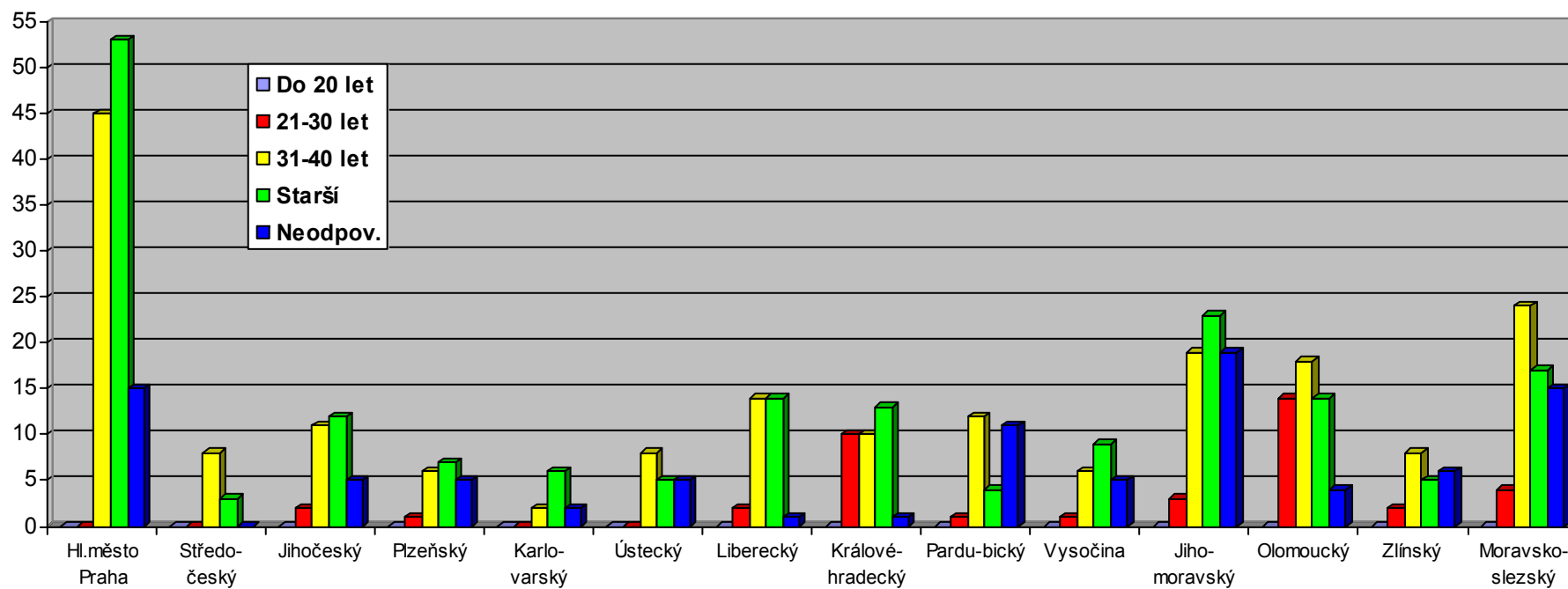
Vzdělání matek klientů podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Základní	8	3	8	8	5	2	14	5	11	6	9	2	5	10
Středošk.	78	5	16	9	5	11	11	15	10	11	24	27	6	33
Vysokošk.	17	4	3	0	0	1	6	4	3	3	14	8	4	11
Neodpov.	11	0	3	2	0	3	0	10	4	5	17	3	6	6

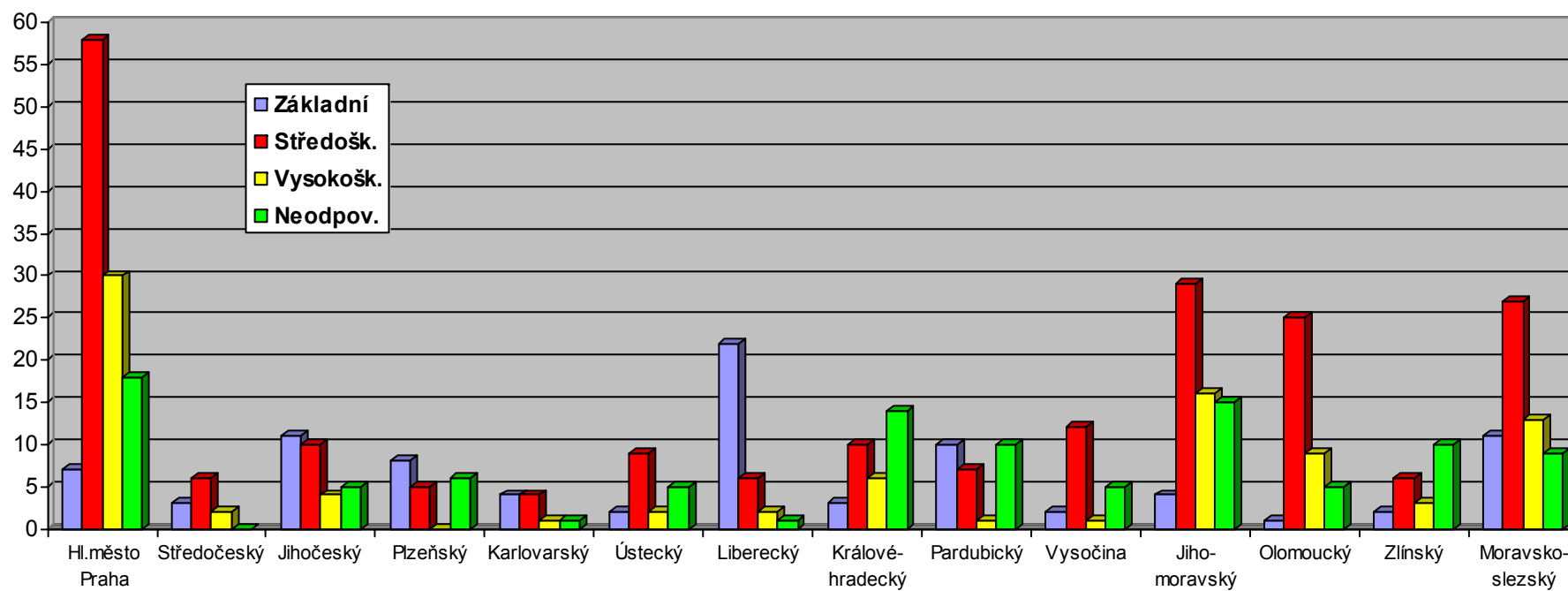
Věk otců klientů podle kraje

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Do 20 let	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21-30 let	0	0	2	1	0	0	2	10	1	1	3	14	2	4
31-40 let	45	8	11	6	2	8	14	10	12	6	19	18	8	24
Starší	53	3	12	7	6	5	14	13	4	9	23	14	5	17
Neodpov.	15	0	5	5	2	5	1	1	11	5	19	4	6	15

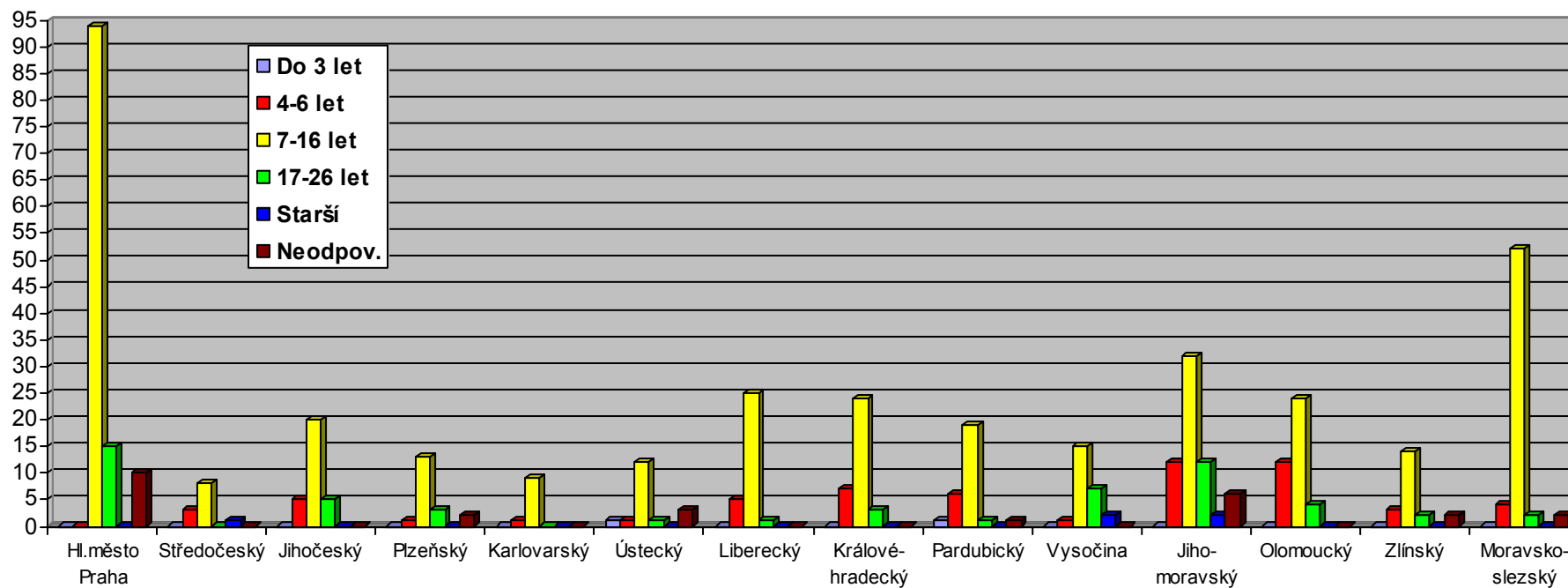
Vzdělání otců klientů podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Základní	7	3	11	8	4	2	22	3	10	2	4	1	2	11
Středošk.	58	6	10	5	4	9	6	10	7	12	29	25	6	27
Vysokošk.	30	2	4	0	1	2	2	6	1	1	16	9	3	13
Neodpov.	18	0	5	6	1	5	1	14	10	5	15	5	10	9

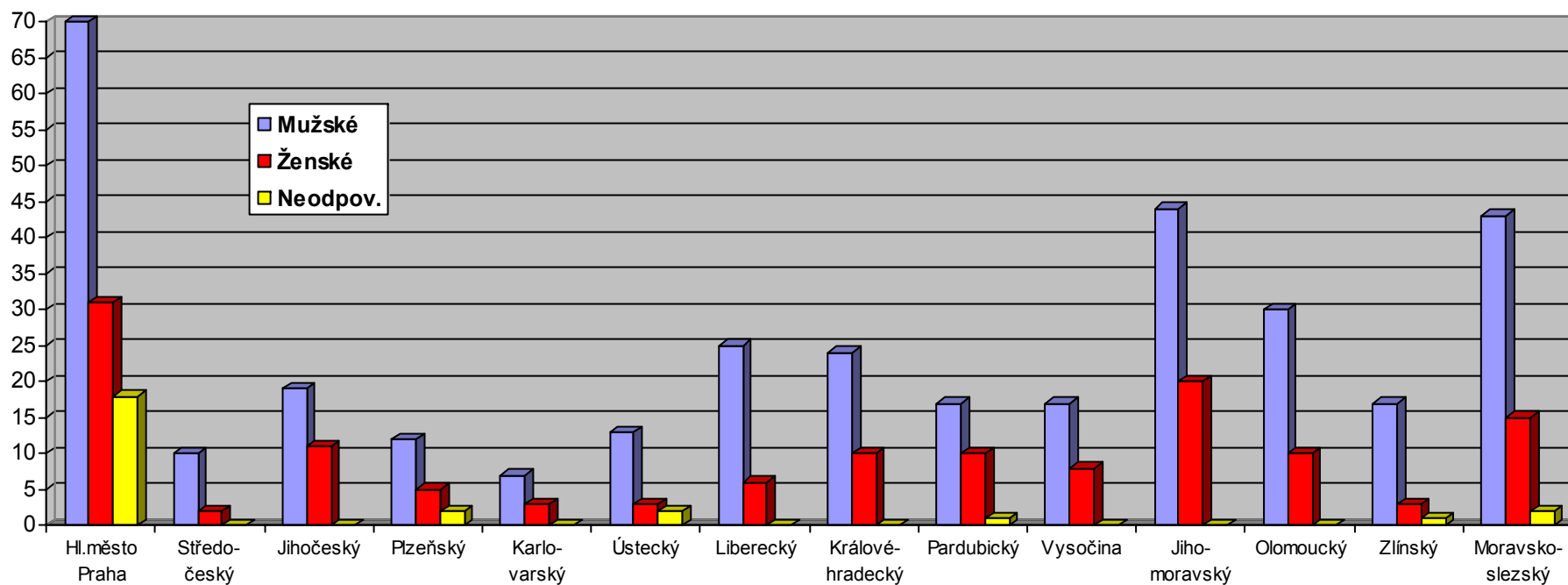
Věk klientů s autismem podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Do 3 let	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0
4-6 let	0	3	5	1	1	1	5	7	6	1	12	12	3	4
7-16 let	94	8	20	13	9	12	25	24	19	15	32	24	14	52
17-26 let	15	0	5	3	0	1	1	3	1	7	12	4	2	2
Starší	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0
Neodpov.	10	0	0	2	0	3	0	0	1	0	6	0	2	2

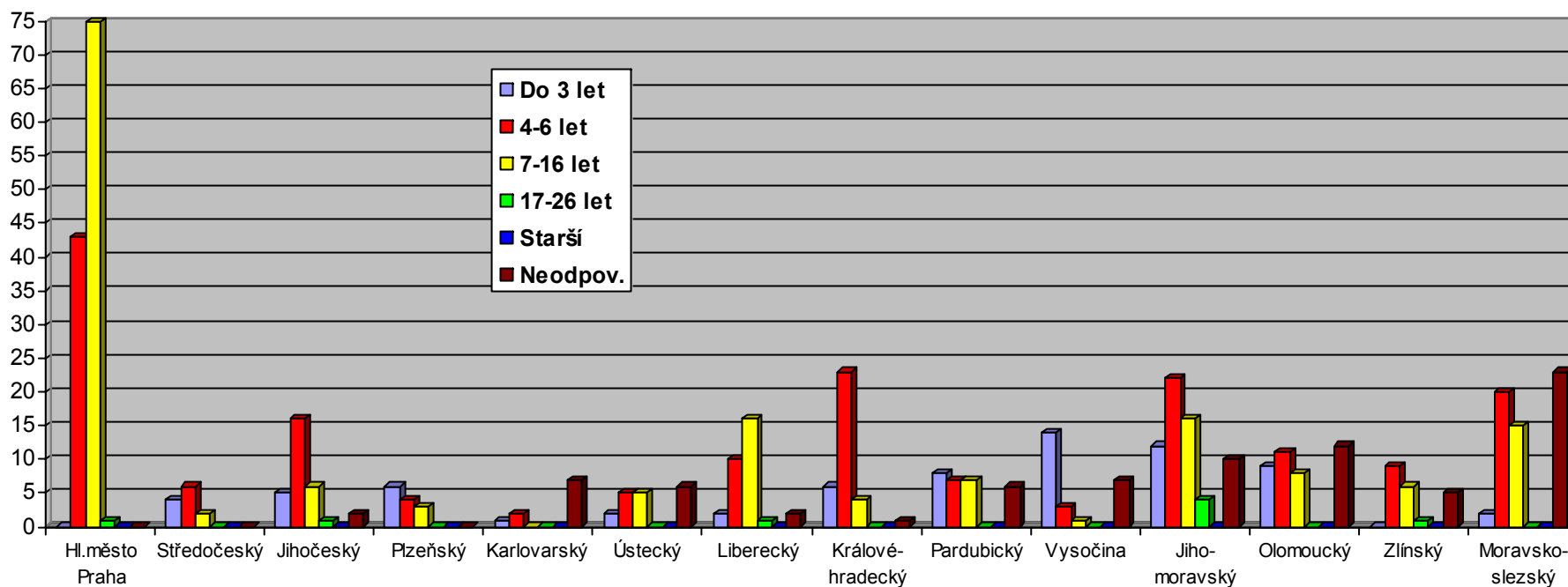
Pohlaví klientů s autismem podle kraje

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Mužské	70	10	19	12	7	13	25	24	17	17	44	30	17	43
Ženské	31	2	11	5	3	3	6	10	10	8	20	10	3	15
Neodpov.	18	0	0	2	0	2	0	0	1	0	0	0	1	2

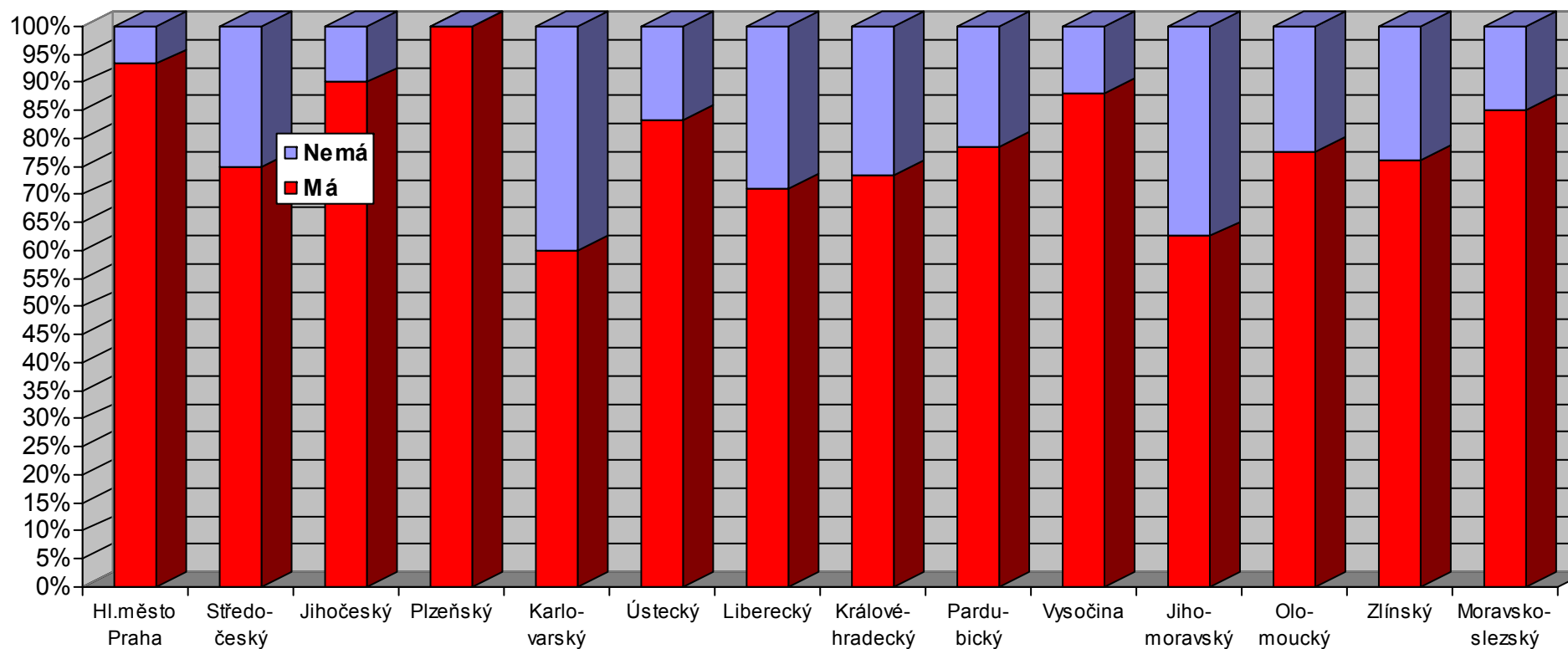
Věk klientů s autismem při zjištění diagnózy podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Do 3 let	0	4	5	6	1	2	2	6	8	14	12	9	0	2
4-6 let	43	6	16	4	2	5	10	23	7	3	22	11	9	20
7-16 let	75	2	6	3	0	5	16	4	7	1	16	8	6	15
17-26 let	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	4	0	1	0
Starší	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neodpov.	0	0	2	0	7	6	2	1	6	7	10	12	5	23

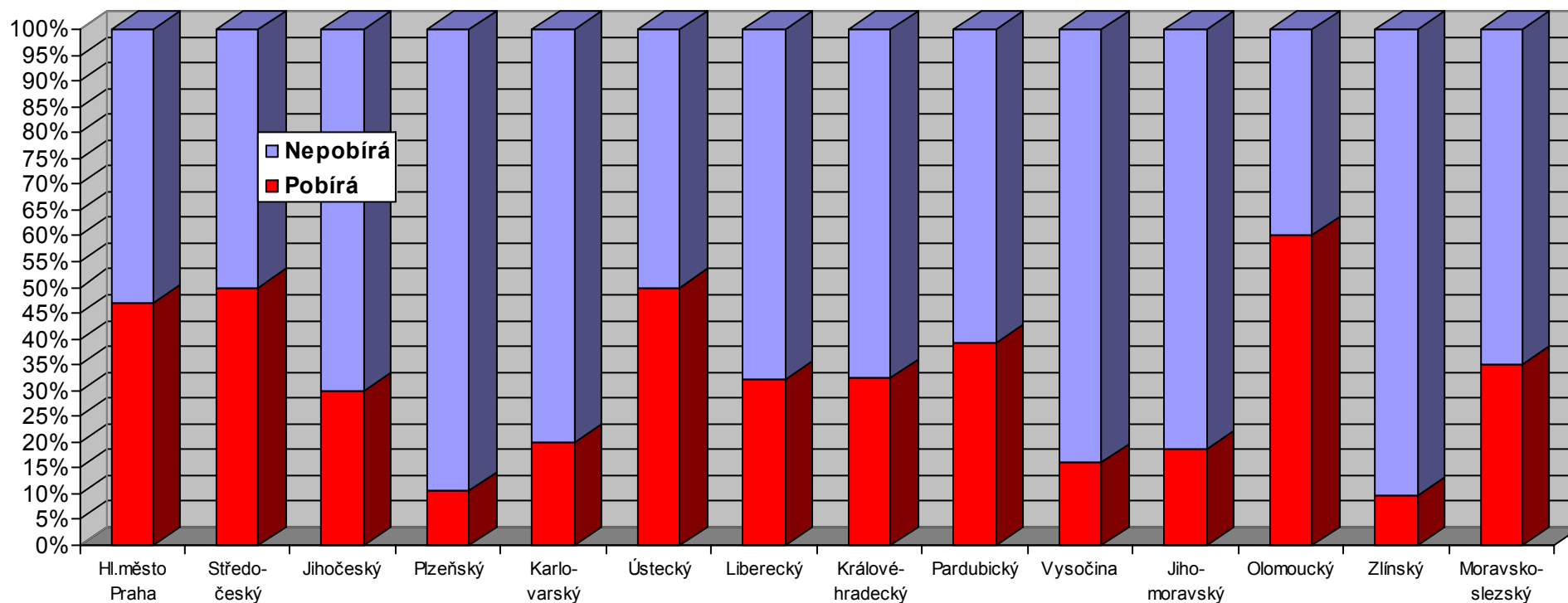
Klient s autismem – držitel průkazu ZTP / ZTP-P, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Má	111	9	27	19	6	15	22	25	22	22	40	31	16	51
Nemá	8	3	3	0	4	3	9	9	6	3	24	9	5	9
Počet resp. C	119	12	30	19	10	18	31	34	28	25	64	40	21	60

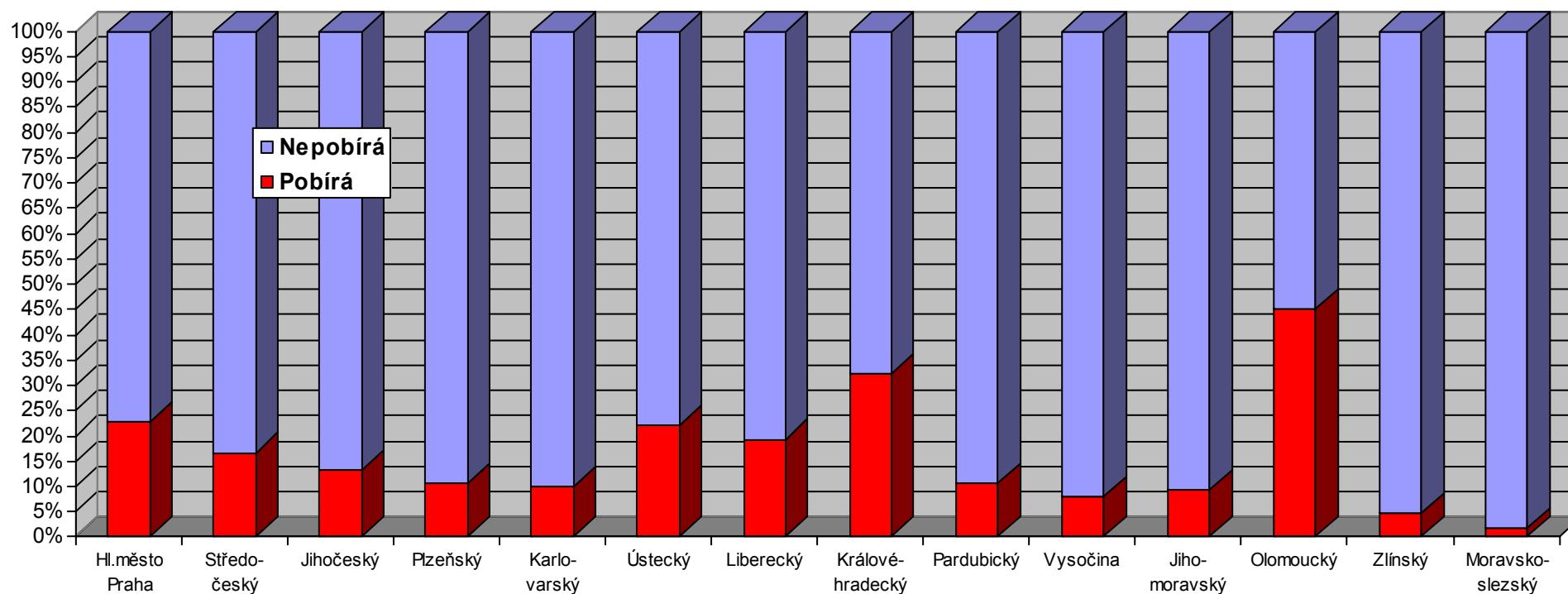
Klient s autismem a sociální dávka na péči o osobu blízkou, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Pobírá	56	6	9	2	2	9	10	11	11	4	12	24	2	21
Nepobírá	63	6	21	17	8	9	21	23	17	21	52	16	19	39
Počet resp. C	119	12	30	19	10	18	31	34	28	25	64	40	21	60

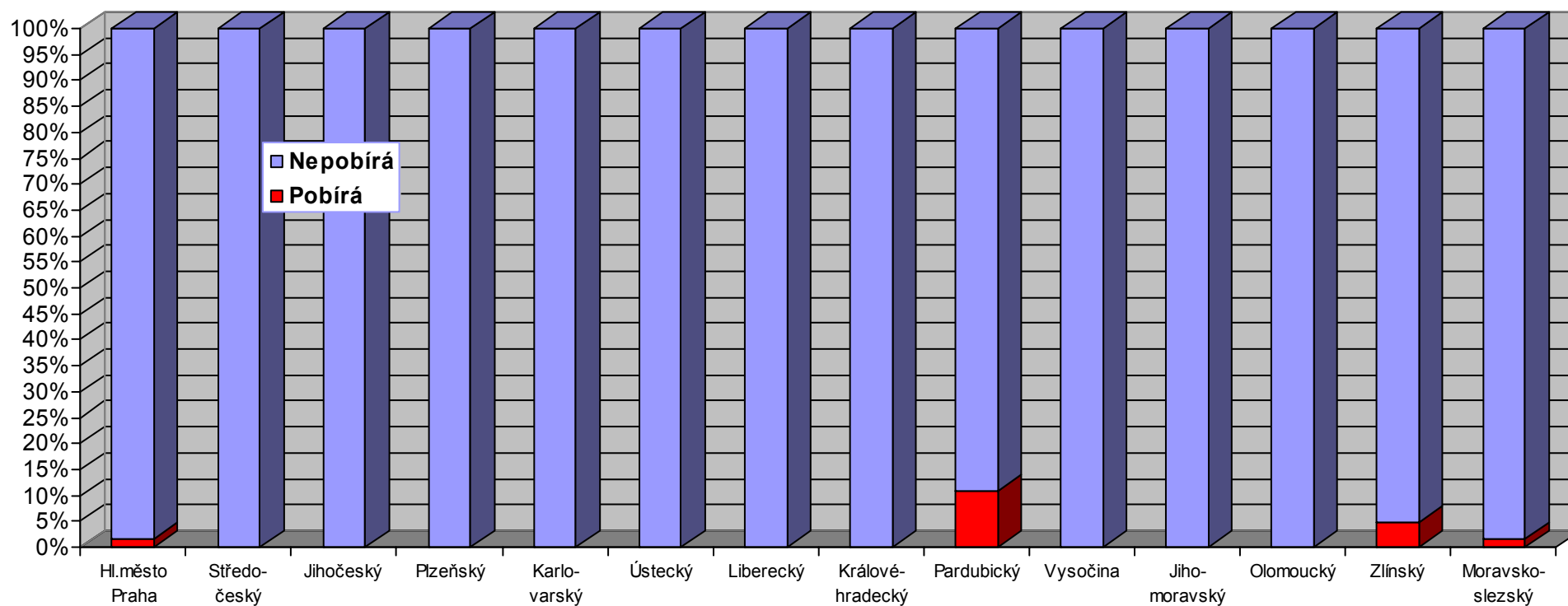
Klient s autismem a sociální dávka příspěvek na dopravu (či pořízení osobního vozidla), podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Pobírá	27	2	4	2	1	4	6	11	3	2	6	18	1	1
Nepobírá	92	10	26	17	9	14	25	23	25	23	58	22	20	59
Počet resp. C	119	12	30	19	10	18	31	34	28	25	64	40	21	60

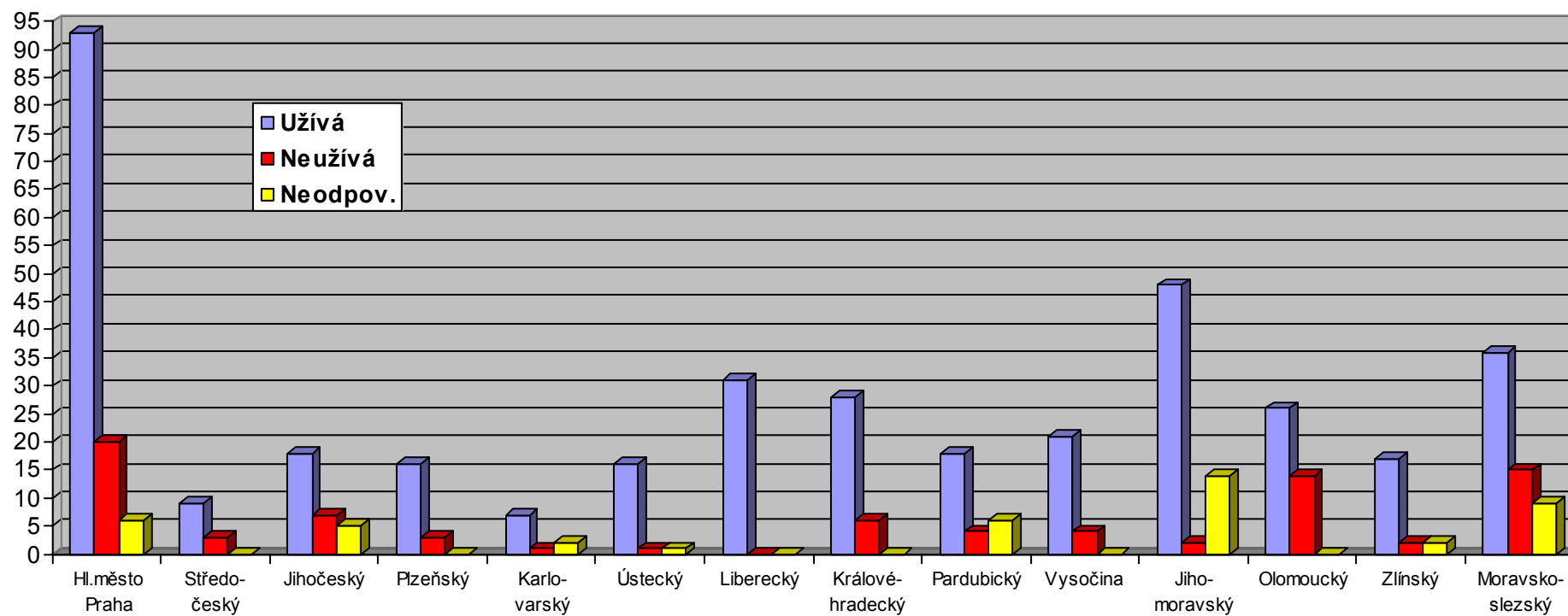
Klient s autismem a sociální dávka příspěvek na osobního asistenta, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsk o-slezský
Pobírá	2	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	1
Nepobírá	117	12	30	19	10	18	31	34	25	25	64	40	20	60
Počet resp. C	119	12	30	19	10	18	31	34	28	25	64	40	21	60

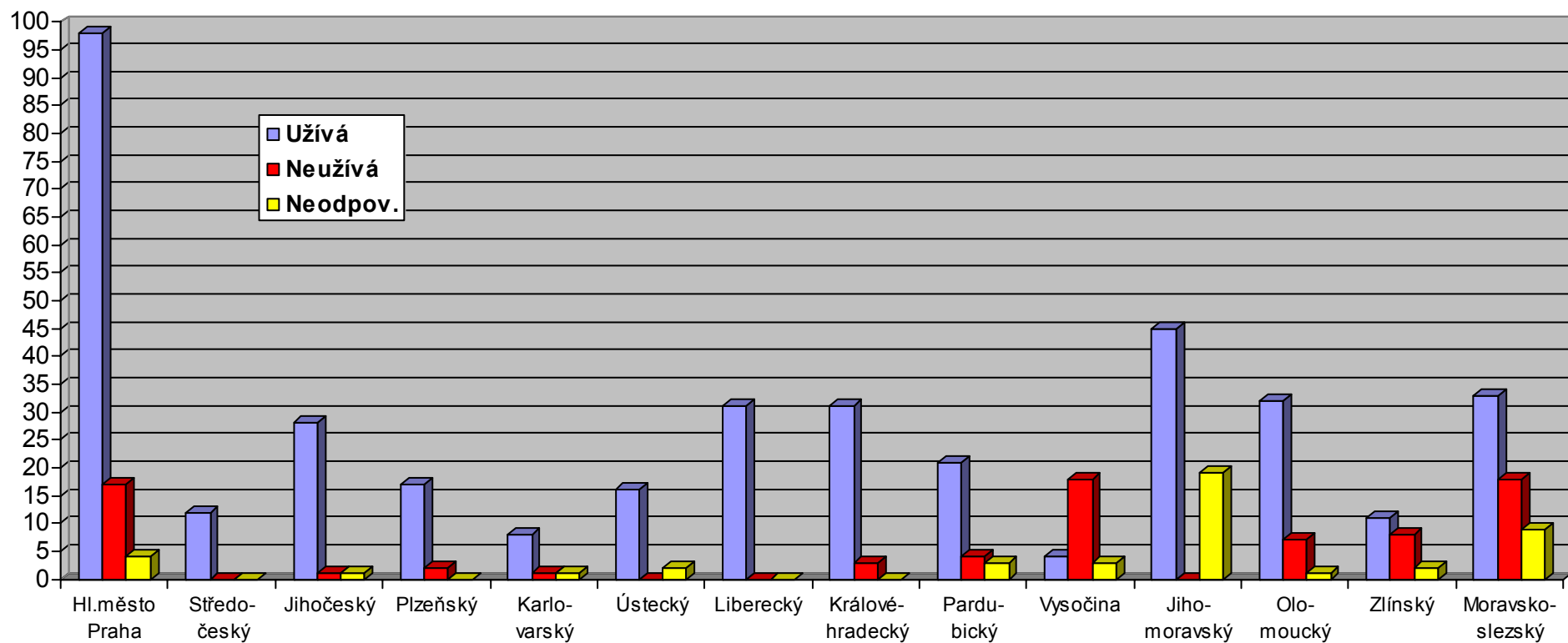
Klient s autismem a užívání služeb zdravotní péče, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Užívá	93	9	18	16	7	16	31	28	18	21	48	26	17	36
Neužívá	20	3	7	3	1	1	0	6	4	4	2	14	2	15
Neodpov.	6	0	5	0	2	1	0	0	6	0	14	0	2	9

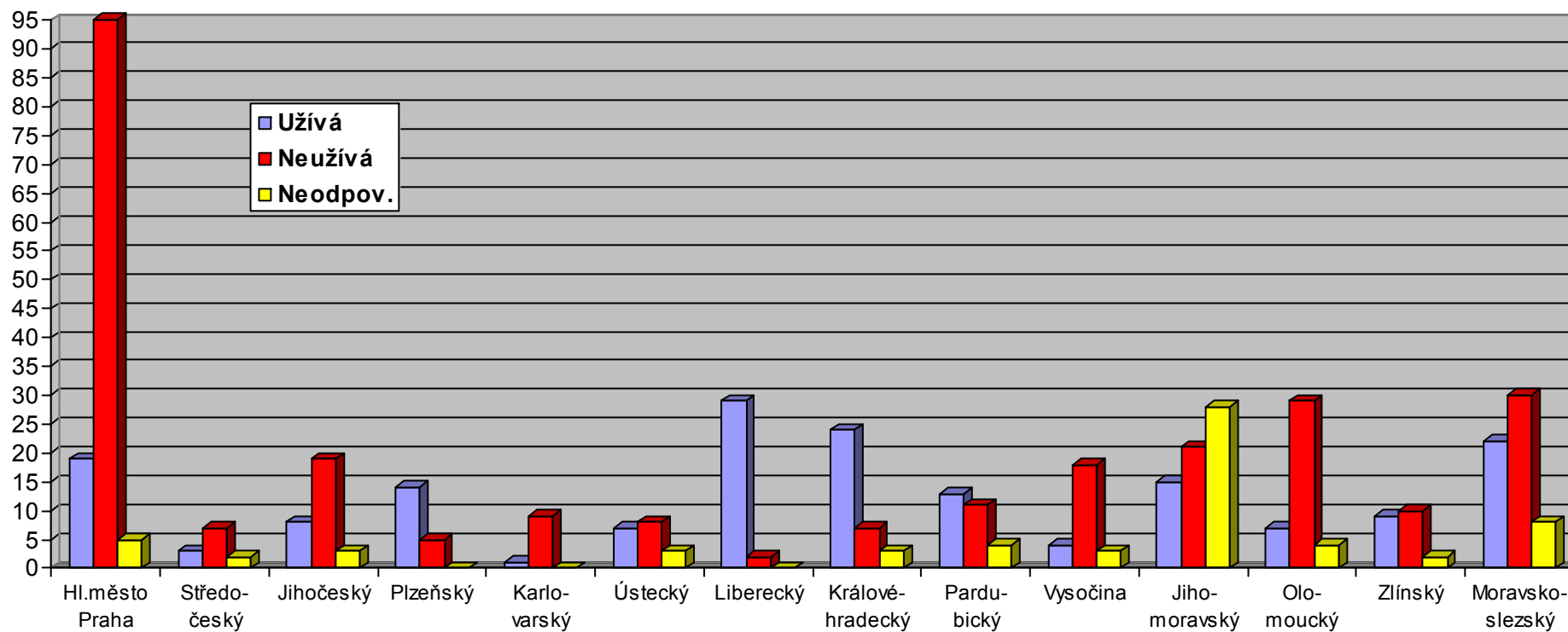
Klient s autismem a užívání služeb výchovně vzdělávací péče, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Užívá	98	12	28	17	8	16	31	31	21	4	45	32	11	33
Neužívá	17	0	1	2	1	0	0	3	4	18	0	7	8	18
Neodpov.	4	0	1	0	1	2	0	0	3	3	19	1	2	9

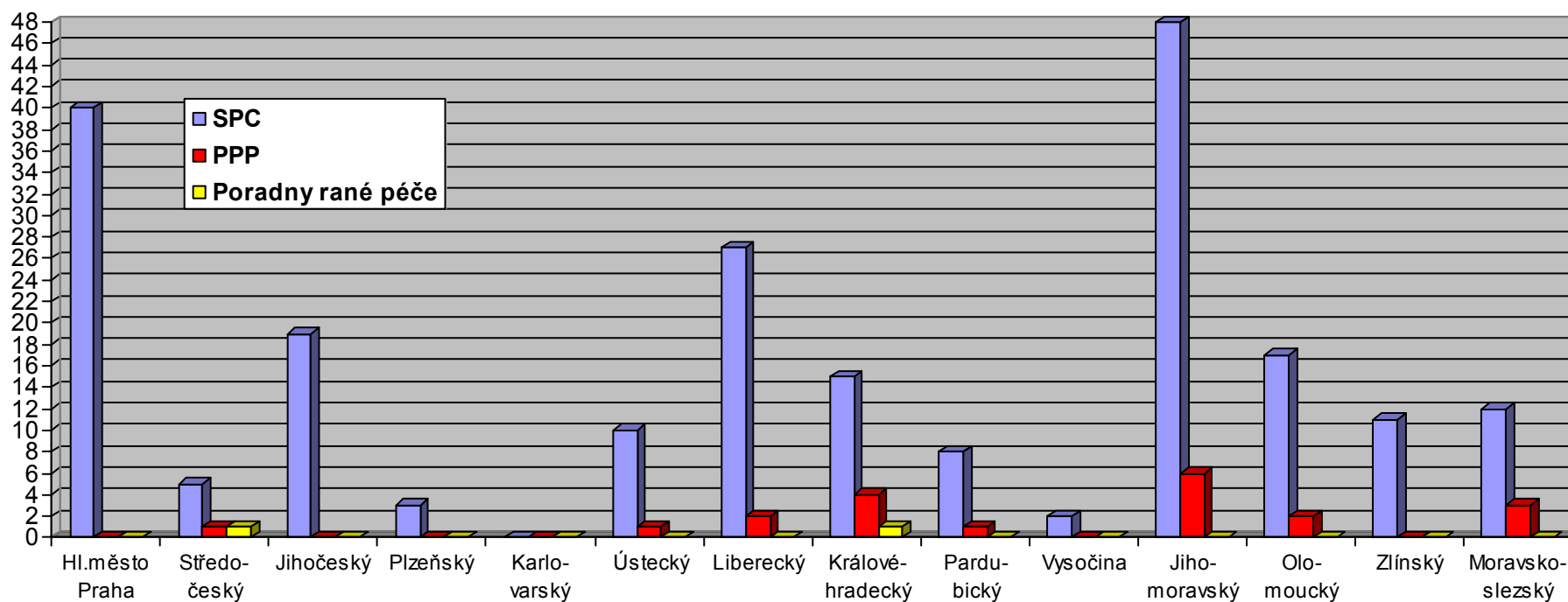
Klient s autismem a užívání služeb sociální péče, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlo-varský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olo-moucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Užívá	19	3	8	14	1	7	29	24	13	4	15	7	9	22
Neužívá	95	7	19	5	9	8	2	7	11	18	21	29	10	30
Neodpov.	5	2	3	0	0	3	0	3	4	3	28	4	2	8

Počet klientů s autismem užívajících služeb poradenských institucí, podle krajů

Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský
SPC	40	5	19	3	0	10	27	15	8	2	48	17	11	12
PPP	0	1	0	0	0	1	2	4	1	0	6	2	0	3
Poradny rané péče	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0

Ř.	Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberec- ký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysoči- na	Jihomo- ravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	Celkem	%
1.	Počet resp. C	119	12	30	19	10	18	31	34	28	25	64	40	21	60	511	100
2.	Do 20 let	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	21-30 let	7	0	8	1	0	3	6	10	6	2	11	8	2	4	68	13,31
4.	31-40 let	68	9	14	11	8	9	15	14	16	7	25	22	9	33	260	50,88
5.	Starší	33	3	7	4	1	4	10	10	1	10	19	8	8	11	129	25,24
6.	Základní	8	3	8	8	5	2	14	5	11	6	9	2	5	10	96	18,79
7.	Středošk	78	5	16	9	5	11	11	15	10	11	24	27	6	33	261	51,08
8.	Vysokošk	17	4	3	0	0	1	6	4	3	3	14	8	4	11	78	15,26
9.	Do 20 let	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.	21-30 let	0	0	2	1	0	0	2	10	1	1	3	14	2	4	40	7,83
11.	31-40 let	45	8	11	6	2	8	14	10	12	6	19	18	8	24	191	37,38
12.	Starší	53	3	12	7	6	5	14	13	4	9	23	14	5	17	185	36,20
13.	Základní	7	3	11	8	4	2	22	3	10	2	4	1	2	11	90	17,61
14.	Středošk	58	6	10	5	4	9	6	10	7	12	29	25	6	27	214	41,88
15.	Vysokošk	30	2	4	0	1	2	2	6	1	1	16	9	3	13	90	17,61

Ř.	Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberec- ký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysoči- na	Jihomo- ravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	Celkem	%
1.	Počet resp. C	119	12	30	19	10	18	31	34	28	25	64	40	21	60	511	100
2.	Do 3 let	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0,39
3.	4-6 let	0	3	5	1	1	1	5	7	6	1	12	12	3	4	61	11,94
4.	7-16 let	94	8	20	13	9	12	25	24	19	15	32	24	14	52	361	70,65
5.	17-26 let	15	0	5	3	0	1	1	3	1	7	12	4	2	2	56	10,96
6.	Starší	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	5	0,98
7.	Mužské	70	10	19	12	7	13	25	24	17	17	44	30	17	43	348	68,10
8.	Ženské	31	2	11	5	3	3	6	10	10	8	20	10	3	15	137	26,81
9.	Do 3 let	0	4	5	6	1	2	2	6	8	14	12	9	0	2	71	13,89
10.	4-6 let	43	6	16	4	2	5	10	23	7	3	22	11	9	20	181	35,42
11.	7-16 let	75	2	6	3	0	5	16	4	7	1	16	8	6	15	164	32,09
12.	17-26 let	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	4	0	1	0	8	1,57
13.	Starší	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.	Má	111	9	27	19	6	15	22	25	22	22	40	31	16	51	416	81,41
15.	%	93,28	75	90	100	60	83,33	70,97	73,53	78,57	88	62,5	77,5	76,19	85	81,41	X

Ř.	Kraje	Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberec- ký	Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysoči- na	Jihomo- ravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	Celkem	%
1.	Počet resp. C	119	12	30	19	10	18	31	34	28	25	64	40	21	60	511	100
2.	Pobírá	56	6	9	2	2	9	10	11	11	4	12	24	2	21	179	35,03
3.	%	47,06	50	30	10,53	20	50	32,26	32,35	39,29	16	18,75	60	9,52	35	35,03	X
4.	Pobírá	27	2	4	2	1	4	6	11	3	2	6	18	1	1	88	17,22
5.	%	22,69	16,67	13,34	10,53	10	22,22	19,35	32,35	10,71	8	9,38	45	4,76	1,67	17,22	X
6.	Pobírá	2	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	1	7	1,37
7.	%	1,68	0	0	0	0	0	0	0	10,71	0	0	0	4,76	1,67	1,37	X
8.	Užívá sl. ZP	93	9	18	16	7	16	31	28	18	21	48	26	17	36	384	75,15
9.	%	78,15	75	60	84,21	70	88,88	100	82,35	64,29	84	75	65	80,95	60	75,15	X
10.	Užívá sl. VVP	98	12	28	17	8	16	31	31	21	4	45	32	11	33	387	75,73
11.	%	82,35	100	93,34	89,47	80	88,88	100	91,18	75	16	70,31	80	52,38	55	75,73	X
12.	Užívá sl. SP	19	3	8	14	1	7	29	24	13	4	15	7	9	22	175	34,25
13.	%	15,97	25	26,67	73,68	10	38,88	93,35	70,59	46,43	16	23,44	17,5	42,86	36,67	34,25	X
14.	SPC	40	5	19	3	0	10	27	15	8	2	48	17	11	12	217	42,47
15.	PPP	0	1	0	0	0	1	2	4	1	0	6	2	0	3	20	3,91
16.	Poradny RP	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0,39

Závěry

Mezi priority k řešení v oblasti péče o klienty s autismem rodiče uvedli:

- **Nedostatek pobytových zařízení, obzvláště po skončení školní docházky – 122**
- **Zlepšení ekonomické situace – 83**
- **Legislativní úpravy – 75**
- **Pomoc v rodině, asistentská služba – 50**
- **Zvýšení informovanosti – 34**
- **Neinformovaná veřejnost, nízká míra společenské integrace – 30**
- **Odlehčovací péče – 46**
- **Zlepšení odborné péče, nedostatek specializovaných zařízení, místní dostupnost - 29**
- **Návaznost na školu – zařízení pro dospělé klienty, chráněné bydlení – 16**
- **Informace pro rodiče dětí s poruchami autistického spektra – 4**
- **Zřídit další místně dostupné autitřídy – 3**
- **Zajistit chráněné dílny – 2**
- **Poskytovat příspěvek na zakoupení PC – 1**
- **Možnost částečného pracovního úvazku rodiče při pobírání sociální dávky na péči o osobu blízkou – 1**
- **Letní pobyty rodičů s dětmi**
- **Zlepšení práce posudkových komisí**

Některá další uvedená doporučení, sdělení, postřehy, návrhy:

- Zlepšit koordinaci mezi odborníky
- Zpřístupnit informace
- Zabývat se problematikou, co s dětmi po skončení školní docházky – řešení chráněného a podporovaného bydlení, zaměstnání
- Rodina uvádí jako největší pomoc školu, protože může rodině odlehčit, celodenní péče o těžce postiženého je vyčerpávající. Pomoc je v menších městech mizivá. Problematickou skupinou zůstávají předškoláci a dospělí klienti s autismem
- Zlepšit informovanost společnosti
- Vyšší míra integrace
- Dostupnost mimoškolních a prázdninových aktivit – nulová
- Chybí odborný časopis
- Roztříštěnost systému péče o klienty, nutná koordinace a vzájemná komunikace
- Zřizování speciálních tříd v dopravní dostupnosti

- Řešení problému integrace na II. stupni ZŠ
- Návštěvy lékařů na žádost rodičů proplácené pojišťovnou
- Zlepšení situace v přidělování osobních asistentů
- Více finančních prostředků školám na pomůcky pro klienty s autismem
- Dořešení otázek školních asistentů, bez kterých se při vzdělávání autistických dětí nelze obejít
- Zvýšit informovanost praktických i odborných lékařů
- Vytvořit zařízení zaměřená na praktický život, chráněné dílny – bydlení
- Více speciálních zařízení a odborníků
- Potřeba větší osvětové činnosti o autismu, zejména pak o dg. Aspergerův syndrom
- Zvýšení příspěvku o osobu blízkou, neodpovídá životnímu minimu
- Problémy s dopravou
- Těžké získávání ZTP/P

Přílohy

Příloha č. 1 Adresář krajských koordinátorů - kontakty

Příloha č. 2 Dotazníky A, B, C a formuláře na jejich souhrnné vyhodnocení (sumáře)